

«El Umiti» қоры «Корпоративтік қоры»

«14 пен 18 жас аралығындағы оқушыларға арналған әлеуметтік дағдылар»
педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасы

Астана, 2025

Мазмұны

1. Жалпы ережелер	3
2. Глоссарий	4
3. Бағдарламаның тақырыбы	7
4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері	11
5. Бағдарламаның құрылымы және мазмұны.....	12
6. Оқу процесін ұйымдастыру	22
7. Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі	Ошибка! Закладка не определена.
8. Оқытудың нәтижелерін бағалау	Ошибка! Закладка не определена.
9. Курстан кейінгі сүйемелдеу	Ошибка! Закладка не определена.
10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі	26

1. Жалпы ережелер

«14 пен 18 жас аралығындағы оқушыларға арналған әлеуметтік дағдылар» атты педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) қазақ және орыс тілдеріндегі негізгі орта және жалпы орта білім беру жүйесінің, арнаулы және қосымша білім беру ұйымдарының, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының педагогтерін оқытуды регламенттейді.

Бағдарламаның өзектілігі 2025 жылы «Ел Umiti қоры» КҚ жүргізген әлеуметтанулық зерттеу нәтижелерімен расталды, оның мақсаты 14 пен 18 жас аралығындағы оқушылардың қажеттіліктерін анықтау және бағалау болды.

Білім беру бағдарламасы қарқынды әлеуметтік өзгерістер жағдайында Қазақстанның білім беру жүйесінің алдында тұрған өзекті міндеттерді шешуге бағытталған. 21- ғасырда жеке және кәсіби жетістікке жету үшін тек академиялық білім жеткіліксіз. Дүниежүзілік экономикалық форумның (WEF) және ЮНЕСКО-ның зерттеулері өзін- өзі реттеу, ынтымақтастық, сыни ойлау, стресске төзімділік және шешім қабылдау қабілеті сияқты әлеуметтік- эмоционалдық дағдылар болашақтың ең сұранысқа ие 10 дағдыларының қатарына кіретінін атап көрсетеді. Бұл дағдылар автоматты түрде берілмейді, олар әсіресе, жасөспірімдік және жастық кезеңде, бірегейлік, әлеуметтік құзыреттілік пен эмоционалдық интеллект белсенді дамыған кезде нысаналы қалыптастыруды қажет етеді. Қоғам алға жылжуда: құндылықтар, моральдық негіздер мен дәстүрлер мүлдем жойылмаса да өзгеріске ұшырайды. Бұл тенденция бүкіл қоғамға тән, бірақ әзірге қазіргі жас ұрпақ бұл әлем өзінің жаңа философиясы мен құндылықтарын әлі түсінбеген жағдайда туып-өскен адамдар.

14-18 жас аралығындағы балалар мынадай қиындықтарға кездеседі:

- күрделі әлеуметтік шындықтағы алаңдаушылық пен бағдарсыздықтың артуы;
- құрдастары мен әлеуметтік желілердің қысымы, кибербуллинг;
- өзін өзі танытудағы қиындықтар, өзін өзі бағалаудың төмендеуі, бас тартудан қорқу;
- манипуляциялар алдындағы осалдық, бас тарту және шекараны белгілеу дағдыларының болмауы;
- дамыған сыни ойлау сүзгілерінсіз ақпараттың шамадан тыс жүктелуі;
- уақытты басқару және мақсат қою дағдыларының әлсіздігі.

Сонымен қатар, білім беру жүйесінде оқытылатын нәрсе мен жасөспірімдер мен жастарға кездесетін нақты өмірлік жағдайлар арасында алшақтық бар. Әлеуметтік дағдылар қоғамда сәтті бейімделудің кілті болып табылады. Дамыған әлеуметтік дағдылары бар балалар жаңа адамдармен сенімдірек және байыпты

түрде кездеседі, дау-қақтығыстармен жақсы күреседі және әртүрлі тұлғалармен ортақ тіл табыса алады. Бұл дағдылар академиялық оқу үлгеріміне де оң әсерін тигізеді, өйткені балалар оқуға жақсырақ жұмылдырылады, оқу жобаларында ынтымақтасады және педагогтермен және құрдастарымен қарым-қатынаста болады. «14 пен 18 жас аралығындағы оқушыларға арналған әлеуметтік дағдылар» курсы тәжірибеге бағытталған, жас санатына бейімделген, soft skills жүйесін дамыту бағдарламасын ұсына отырып, бұл олқылықтың орнын толтыруға көмектеседі. Бұл бағдарлама Педагогтерге оқушыларға сенімді және көпшіл болуға, қоршаған әлеммен сәтті қарым-қатынас жасауға көмектесетін қажетті білім мен құралдарды беруге арналған.

Курстың тікелей оқушылармен жұмыс жасауда пайдаланылуы ғана емес, сонымен қатар Педагогтердің, мектеп психологтерінің және Отбасын қолдау орталықтары мамандарының бастауыш және орта мектеп жасындағы балалармен топтық және жеке форматтарда жұмыс істеуге бейімдей алатындығы маңызды.

Осылайша, «14 пен 18 жас аралығындағы оқушыларға арналған әлеуметтік дағдылар» педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының бағдарламасы Қазақстан Республикасының мемлекеттік басымдықтары мен стратегиялық құжаттарында баяндалған міндеттерге толық сәйкес келеді.

2. Глоссарий

Бейімделу	адамды қоршаған ортадағы, әлеуметтік ортадағы немесе ұйымдағы жаңа жағдайларға немесе өзгерістерге бейімдеу процесі. Психологиялық және мінез-құлық өзгерістерін қамтуы мүмкін.
Ассертивтілік	адамның басқалардың пікіріне тәуелді болмауын, өз ойларын сабырлы және сенімді түрде білдіруін, басқа адамдардың құқықтары мен шекараларына зиян келтірместен өз позициясын қорғау қабілетін білдіреді.
Буллинг	қорқыту, қорлау немесе зиян келтіру мақсатында бір немесе бірнеше адамның басқа адамға бағытталған жүйелі психологиялық немесе физикалық зорлық-зомбылығы.
Вербалдық сигналдар	бұл сөздерді таңдауды, интонацияны, дауыс тембрін қамтитын сөйлеу қарым-қатынасының элементтері.
Ішкі тұрақтылық	сыртқы жағдайлар мен стресс жағдайларына қарамастан сабырлылықты, анық ойлауды және өзіне деген сенімділікті сақтау қабілеті.
Шекаралар (жеке)	бұл физикалық, эмоционалдық, интеллектуалдық және материалдық тұрғыдан олар үшін не қолайлы

Деструктивті мінез-құлық	екенін анықтайтын адам белгілеген шектеулер. тұлғаны бұзуға немесе беделін жоюға бағытталған әрекеттер көбінесе әлеуметтік ортаға немесе өзіне қатысты, бұл жағымсыз салдарға әкелуі мүмкін.
Дискриминация	жынысқа, нәсілге және басқа сипаттамаларға негізделген тең құқықтарды бұзатын біржақты көзқарас.
Интерактивті тапсырмалар	әдетте цифрлық технологияларды, ойындарды немесе кейстерді пайдалана отырып қатысушыларды оқу процесіне белсенді түрде тартуға бағытталған оқу тапсырмалары.
Коммуникациялар	бұл адамдар немесе топтар арасындағы ақпаратты қасақана немесе кездейсоқ, саналы немесе санасыз, тікелей немесе жанама, вербалды немесе вербалды емес алмасу процесі.
Құзыреттілік	нақты қызметті сапалы жүзеге асыру үшін қажетті білім, икемділік пен дағдылар жиынтығы.
Дау	адамдар немесе топтар арасындағы мүдделер, мақсаттар немесе құндылықтар қақтығысы, олар ширығумен және агрессивті мінез-құлықпен бірге жүруі мүмкін. Дау-жанжалдар сындарлы да, сындарсыз да болуы мүмкін.
Жеке бірегейлік	Жеке бірегейлік бұл бір адамды екіншісінен ажырататын ерекше сипаттамалардың жиынтығы.
Менталды денсаулық	сәттілік пен қанағаттанушылық үшін маңызды психологиялық әл-ауқат жағдайы.
Навигация (психологиядағы)	ойларда, идеяларда, тұжырымдамаларда, естеліктер мен бейнелерде бағдарлану қабылеті.
Вербалды емес сигналда	бұл ақпаратты сөзсіз, басқа байланыс құралдары арқылы беру.
Кемсітпеушілік	нәсіліне, жынысына, жасына, дініне, әлеуметтік мәртебесіне және басқа сипаттамаларына қарамастан барлық адамдарға тең көзқарас принципі.
Құнсыздандыру	өзінің және (немесе) басқалардың бастан кешкендерінің, жетістіктерінің, іс-әрекеттерінің, мақсаттарының маңыздылығын төмендету.
Саналы мінез-құлық (Conscious behavior)	(Conscious behavior) өз әрекеттерін және салдарын саналы түрде түсінуге негізделген мінез-құлық. Өз іс-әрекеттеріне, бақылауға және өзін өзі талдауға

Жауапкершілік	жауапкершілікті білдіреді.
Алдын алу	бұл адамның шешімдеріне немесе әрекеттеріне әкелуі мүмкін салдарды түсіну.
Психологиялық қысым	білім беру сияқты белгілі бір ортада жағымсыз құбылыстардың (мысалы, зорлық-зомбылық, қорқыту) пайда болу тәуекелін болдырмауға немесе азайтуға бағытталған шаралар кешені.
Резильенттілік	моральдық немесе эмоционалдық әсер, көбінесе адамның мінез-құлқы мен өнімділігіне теріс әсер етеді.
Рефлексия	қиындықтардан кейін қалпына келу және стреске бейімделу қабілеті, жеке және кәсіби өсу үшін пайдалы сапа.
Сана-сезім	болып жатқан барлық нәрсені: ниеттерді, әрекеттерді, эмоцияларды, сезімдерді, мінез-құлықты талдау және егжей-тегжейлі қарау.
Өзін өзі алдау	бұл өзі туралы, жеке басы туралы, өзінің мінез-құлқы, әдеттері, қызығушылықтары, іс-әрекетінің себептері туралы ойлау.
Өзін өзі бірегейлендіру	шындықты саналы немесе санасыз түрде жоққа шығару немесе шындықты әдетте, стрестен немесе жағымсыз эмоциялардан аулақ болу мақсатында бұрмалап қабылдау.
Әлеуметтену	өзін өзі бірегейлендіру адамның белгілі бір әлеуметтік топқа жататындығын сезіну және тану процесі, сондай-ақ осы топтың контекстінде өзінің ерекше болмысын тану.
Әлеуметтік жетілу	жеке адамның қоғамдағы рөліне сәйкес келетін әлеуметтік нормаларды, құндылықтарды, рөлдерді және мінез-құлықты игеру процесі.
Әлеуметтік дағдылар	өмірдің барлық салаларында мінез-құлықтың тұтастығымен, болжамдылығымен, әлеуметтік бағытымен сипатталатын тұлғаның тұрақты күйі.
Әлеуметтік навигация	адамдарға тиімді қарым-қатынас жасауға, өзара әрекеттесуге және басқалармен қарым-қатынас орнатуға мүмкіндік беретін дағдылар жиынтығы.
	әлеуметтік нормаларды, ережелер мен үміттерді түсінуді, сондай-ақ әртүрлі әлеуметтік топтармен қарым-қатынас жасауды қамтитын әлеуметтік кеңістіктегі бағдарлау процесі.

Әлеуметтік қолдау	жақындарыңыздың немесе әріптестеріңіздің қолдауы қиындықтарды жеңуге көмектеседі.
Әлеуметтік рөлдер	қоғамда қандай да бір орынға, позицияға немесе лауазымға ие болған кезде қоғам адамдарға қоятын іс-әрекеттердің, көзқарастардың және үміттердің белгілі бір жиынтығы.
Софт скиллс (Soft skills)	бұл адамның жеке қасиеттерін: оның адамдармен қарым-қатынас жасауын, уақытын тиімді ұйымдастыруды, шығармашылықпен ойлауды, шешім қабылдауды және жауапкершілікті өз мойнына алу қабілетін көрсететін дағдылар.
Стереотиптер	бұл әлеуметтік топтың немесе құбылыстың тұрақты, жеңілдетілген және кейде біржақты бейнесі, ол жеке тәжірибеге негізделмейді, сырттан қабылданады.
Ұятты мінез-құлық	ұжымға немесе жеке адамға теріс әсер ететін әрекеттер дау-жанжалдарға жиі соқтырады.
Толеранттылық	айырмашылықтарды қабылдау және құрметтеу, инклюзивті орта құруға ықпал етеді.
Сенімдер	бағдар рөлін атқаратын берік, саналы және ойластырылған нанымдар.
Құндылықтар	қоғамның, әлеуметтік топтардың және жеке адамдардың өмірінде маңызды объектілер мен құбылыстарды белгілеуге, сондай-ақ осы маңыздылықты көрсетуге арналған түсінік.
Пайдалану	адамды, оның еңбегін немесе ресурстарын олардың құқықтарын, заңды мүдделерін немесе тиісті есесін қайыруды ескерусіз өз пайдасына пайдалану.
Эмоционалдық күйіп кету	ұзақ мерзімді стресс жағдайларынан туындаған физикалық және психикалық сарқылу күйі, әсіресе кәсіптік немесе оқу жүктемесі жағдайында.
Эмпатия	басқа адамдардың күйініш-күйзелістерін түсіну және сезіну, олардың эмоцияларына жанашырлық таныту қабілеті. Бұл тұлғааралық қарым қатынас пен әлеуметтік бейімделудің маңызды құрамдас бөлігі.
Таңба тағу	нәрсенің үлгісі, формальды (әдетте теріс) қысқаша

3. Бағдарламаның тақырыбы

Модульдің атауы	Тақырыптың атауы
1-модуль «Мен және басқалар: әлеуметтік навигация негізі»	1-тақырып: Әлеуметтік дағдылар дегеніміз не және олар не үшін қажет. Сана-сезім және тұлғаның құндылықтары.
	2-тақырып: Эмоциялар: біз эмоцияны қалай білдіреміз және қабылдаймыз. Неліктен біз бір-бірімізге маңыздымыз: әлеуметтік рөлдер, өзара қарым-қатынас, эмпатия.
2-модуль «Коммуникация және даулар: қалай сөйлеу керек, тыңдау керек және өзінді қорғау керек»	1-тақырып: Коммуникация түрлері: өзара қалай әрекеттесеміз.
	2-тақырып: Өзінді кінәлі сезінбей және қорықпай «жоқ» деп қалдай атйтуға болады. Жеке шекаралар: оны қалай айырып тану керек, белгілеу керек және құрметтеу керек
	3-тақырып: Дау-жанжалдар: олар қалай туындайды және не олармен істеу керек. Қарым-қатынас жасаудағы эмоциялар: сезіну және жауапкершілік.
	4-тақырып: Буллинг, қысым және манипуляциялар: қалай тану керек және қорғану керек.
3-модуль «Еңсеру және таңдау: өзінді қысым жағдайында қалай сақтауға болады»	1-тақырып: Қоғам бізге қалай әсер етеді: стереотиптер, белгілер және топтың қысымы. Толеранттылық және өзгешеліктерді қабылдау.
	2-тақырып: Когнитивті бұрмалау және сыни ойлау.
	3-тақырып: Қиындықтар мен түңілуді еңсеру. Қысымда бола отырып, қалай шешім қабылдауға және ішкі тіректі сақтауға болады .
4-модуль «Мақсаттар және уақыт : өміріңізді ақылмен қалай жоспарлауға болады»	1-тақырып: Мақсат дегеніміз не және ол не үшін қойылады. SMART-мақсаттар: орындалуы үшін міндеттерді қалай қоюға болады.
	2-тақырып: Жоспарлау: мақсатқа қадам басу. Тайм-менеджмент: стреске бой алдырмай, уақытты қалай басқаруға болады.
	3-тақырып : Қиындыққа қалай берілмеу керек.
5-модуль «Мен және әлем: есею, таңдау және жауапкершілік»	1-тақырып: Ересек болу дегеніміз не? Жеке бірегейлік және өзіндік құндылық .
	2-тақырып.Қалай шешімдер қабылдау қажет және өзіңе жауапкершілік алу керек
	3-тақырып:Белгісіздік пен өзгешеліктерге толеранттылық.

	4-тақырып: Менің болашағым: навигация қадамдары.
--	--

«14 пен 18 жас аралығындағы оқушыларға арналған әлеуметтік дағдылар» білім беру бағдарламасы білім беру ортасында оқушылардың әлеуметтенуін кешенді қамтамасыз етуге бағытталған педагогтердің біліктілігін арттырудың заманауи тәсілі болып табылады. 2020 жылғы жаһандық пандемия әркімнің өміріне елеулі түзетулер енгізді және өскерең жас ұрпақ өзінің даму траекториясын қысқа мерзімде өзгерте алмайтындығының үлкен проблемасын ашты. Практикалық дағдылардың болмауы жеке тәуелсіздік деңгейінде ғана емес, сонымен қатар отбасы институтының тұрақтылығында да көрінеді. Қазіргі балалар цифрлық әлемде көбірек уақыт өткізеді де, тәуелсіз өмір сүру үшін қажетті негізгі тұрмыстық және әлеуметтік дағдыларды жоғалтады. Бағдарлама 14-18 жастағы балаларды қоғамға кіріктірудің жаңа жолдарын іздеуге, психологиялық салауаттылық пен әлеуметтік сауаттылық саласында педагог кадрлардың кәсіби даярлығын жақсартуға, нақты мақсат қалыптастыруға, өз уақытын тиімді пайдалана білуге, сыни тұрғыдан ойлауға және қазіргі әлемде бәсекеге қабілетті болуға бағытталған тақырыптардың кең ауқымын қамтиды.

Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі 2023 - 2025 жылдарға келіскен біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламалары тізбесінің салыстырмалы талдауы бағдарламалардың 1% - ы (1 185 бағдарламаның 10-ы) қандай да бір түрде осы бағдарламаның тақырыбын қозғайтынын көрсетеді. Оларға келесі бағдарламалар кіреді:

- «Развитие социально-эмоциональных навыков обучающихся» («Білім алушылардың әлеуметтік- эмоционалдық дағдыларын дамыту», 2023 ж.)
- «Гибкие навыки (softskills) как основа развития лидерских качеств обучающихся» («Икемді дағдылар (soft skills) білім алушылардың көшбасшылық қасиеттерін дамытудың негізі ретінде», 2023 ж.)
- «Психолого-педагогическое сопровождение подростков» («Жасөспірімдерді психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу», 2023 ж.)
- «Білім берудің заманауи тәсілі жағдайында педагогтің Soft skills» -2024 ж. «Soft skills педагога в условиях современного подхода к образованию» 2024 г.
- «Эффективные коммуникации и искусство переговоров» («Тиімді коммуникация және келіссөз жүргізу өнері», 2024 ж.)
- «Практические техники развития эмоционального интеллекта» («Эмоционалдық интеллектіні дамытудың тәжірибелік техникалары», 2024 ж.)

- «Методы работы с детьми, имеющими нарушения или трудности в коммуникации и социальном взаимодействии» («Қарым-қатынас пен әлеуметтік өзара әрекеттесудің бұзылысы немесе қиындықтары бар балалармен жұмыс жүргізу әдістері», 2025 ж.)
- «Единая школа: эффективное управление обучением и воспитанием» («Біртұтас мектеп: оқу мен тәрбиені басқарудағы тиімді менеджмент», 2025 ж.)
- «Современные методы повышения компетентности социального педагога: от работы с детьми до взаимодействия с семьями и обществом» («Әлеуметтік педагогтің кәсіби дамуындағы заманауи тәсілдер: балаларды әлеуметтік-педагогикалық қолдау, отбасы және қоғаммен өзара әрекеттесу», 2025 ж.)
- «Образовательная программа курса повышения профессиональных компетенций классных руководителей организаций среднего образования Республики Казахстан для учителей общеобразовательных школ, имеющих дополнительную должность классного руководителя (предупреждение конфликтов, насилия и буллинга, профилактика сулшутинга)» («Қазақстан Республикасы орта білім беру ұйымдарының сынып жетекшілерінің қосымша сынып жетекшісі лауазымы бар жалпы білім беретін мектеп Педагогтеріне арналған кәсіби құзыреттілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы (жанжалдардан, зорлық-зомбылықтан және буллингтен сақтандыру, сулшутингтің алдын алу) 2025 ж., «Самоуправление обучающихся – институт социализации личности» («Білім алушылардың өзін өзі басқаруы – тұлғаның әлеуметтену институты», 2025 ж.).

«14 пен 18 жас аралығындағы оқушыларға арналған әлеуметтік дағдылар» білім беру бағдарламасы педагогтерге психо эмоционалдық әл-ауқат пен қоғамдағы әлеуметтену мәселелерін біріктіретін неғұрлым кешенді тәсілді ұсынады, бұл білім беру кадрларын даярлаудағы маңызды кезеңді білдіреді. Курс өскелең ұрпақты әлеуметтендірудің негізгі аспектілерін қамтиды. Мысалы, жеке шекараларды қалыптастыру, даулы жағдайларда сындарлы мінез-құлық дағдылары, эмоционалдық зін өзі реттеу және эмпатия. Бұл 14-18 жас аралығындағы балалардың әлеуметтік- эмоционалдық құзыреттілігін дамытуға байланысты қазіргі заманғы сын-қатерлерге педагогтерді даярлауға негіз ретінде оқыту курсын жеткілікті етеді.

Бағдарламаның бірегейлігі қазіргі шындыққа бейімделген тәжірибеге бағытталған әдістерге баса назар аудара отырып, дайындық мазмұнын жаңартуда байқалады. 14-18 жастағы балалармен жүйелі және мақсатты тәрбие жұмысының жеткіліксіздігімен сипатталатын білім беру саласындағы қалыптасқан жағдай, әсіресе қарқынды цифрландыру жағдайында, елеулі вакуум тудырады. Осы кеңістік цифрлық арналар арқылы белсенді түрде таралатын қоғамға қарсы және

құқыққа қарсы ықпалдармен көбірек толтырылуда, бұл өскелең ұрпақтың салауатты азаматтық және моральдық көзқарастарын қалыптастыруға қауіп төндіреді. Жоғары сынып оқушылары мен олармен шектес жастағы орта техникалық білім беру ұйымдарының оқушыларына қажетті ұйымдасқан әлеуметтену ерекшеліктері айрықша орын алады. Бағдарлама бірнеше мамандандырылған модульдерді қамтиды, олардың әрқайсысы Педагогтерді нақты талаптармен жұмыс істеуге дайындауға бағытталған. Негізгі элементтердің бірі-жеке тұлға мен өзін өзі бағалауды, белгісіздікке толеранттылықты көрсетуге ықпал ететін, болашаққа навигация қадамдарын құруға көмектесетін өсу, таңдау және жауапкершілік модулі. Онлайн трансляциялаудан гөрі өзін өзі бағалау және нақты өмірге бағдарлау мәселесі. Бұл ретте девиртуализация және адамдармен тікелей байланыс көмекке келеді. Басқа модульдің маңыздылығы туралы не айтуға болады; бұл коммуникациялар мен дау-жанжалдар: қалай сөйлеу керек, қалай тыңдап, қорғану қажет. Модуль өзара әрекеттесуге, күнделікті жағдайларда өзінің жеке шекараларын білуге, қорқыту, қысым және манипуляция кезінде қалай сезінуге және қорғауға бағытталған. Оқушылар өздері мен әлем арасында шекара құруды әлі үйренбеген, бұл көбінесе әдеттегі өзімшілдікке және стресске толеранттылықтың болмауына соқтырады. Істі жарты жолда қалдыруға, инфантильдікке, әлемге деген шындыққа жанаспайтын көзқарасқа, мерзімдерді сақтамауға, тапсырмаларды орындамауға, жеке қарым-қатынастарды, соның ішінде романтикалық қарым-қатынастарды құра алмауға әкелетін мәселе. Қолданыстағы бағдарламалардың көпшілігі коммуникацияларды оның психологиялық және әлеуметтік аспектілерін қоса алғанда, кең ауқымда қарастырмайды, бұл жағдай осы бағдарламаны ерекше құнды және өзекті етеді. Енгізілетін әдістемелер ғылыми зерттеулер мен халықаралық ұсыныстарға негізделген, бұл педагогтерді даярлаудың жоғары деңгейін қамтамасыз етеді.

Бағдарлама сонымен қатар жоспарлау элементтерін және өз мақсаттарын қояды, стресс жағдайында уақытты қалай басқаруды, өзіңізді қысым жағдайында қалай ұстауды және білім беру ұйымдарында оқуды аяқтаған кезде және болашақта қалыптасқан кезде маңызды. Шешім қабылдауды қамтитындығымен ерекшеленеді.

Осылайша, бағдарлама өзгермелі әлем жағдайында жас ұрпақты әлеуметтендіру мәселелерін тиімді шешуге мүмкіндік беретін педагогтердің құзыреттерін кешенді дамытуға бағытталған. Бұл бағдарламаны іске асыру оқушылардың қазіргі әлеуметтік орта жағдайында базалық және озық әлеуметтік-эмоционалдық дағдыларын қалыптастыруға ықпал ететін қолайлы білім беру ортасын құруға мүмкіндік береді.

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты: 14-18 жас аралығындағы балаларда қазіргі әлеуметтік ортада табысты бейімделу, қарым-қатынас, шешім қабылдау, өзін-өзі басқару және басқалармен өзара әрекеттесу үшін қажетті негізгі және әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру.

Бағдарламаның міндеттері:

1. Қатысушыларды әлеуметтік дағдылар ұғымымен және олардың өмірдегі маңыздылығымен таныстыру.
2. Басқалармен тиімді қарым-қатынас жасауға, жеке шекаралар құруға және дау-жанжалдармен күресуге үйрету.
3. Мақсат қою, өз іс-әрекетін жоспарлау және уақытты басқару қабілетін қалыптастыру.
4. Өмірдегі таңдау және іс-әрекет үшін жеке жауапкершілік туралы жете түсінуді қолдау, толеранттылықты және белгісіздікке орнықтылықты дамыту.

Күтілетін нәтижелер:

1. Педагогтер негізгі әлеуметтік дағдыларды оқыту әдістерін тәжірибеде қолдана алады.
2. Бағдарламаға қатысушылар өздерінде де, оқушыларда да өзіндік сана, эмоционалдық реттеу және эмпатия дағдыларын дамыта алады.
3. Педагогтер оқушылардың сыртқы қысымға төзімділігін арттыра алады, олардың сыни ойлауын дамыта алады.
4. Педагогтердің әлеуметтік дағдыларын дамыту басқалардың шекарасын бұзбай, әркім таңдау мен әрекет үшін жауап беретін ортаны құруға көмектеседі.

5. Бағдарламаның құрылымы және мазмұны

Бағдарлама 5 модульден тұрады:

1-модуль. «Мен және басқалар: әлеуметтік навигация негізі»

Ұзақтығы – 6 ак.сағ., (аралас формат)/5 ак сағ., (онлайн формат)

Модульдің мақсаты:

Педагогке білім алушылардың өзін және басқаларды қоғамдағы саналы, орынды және қауіпсіз өзара іс-қимыл негізі ретінде түсінуін қалыптастыру, өзін-өзі реттеу, эмпатия, қарым-қатынас дағдыларын дамыту және әртүрлі әлеуметтік рөлдерде әрекет ету үшін әдістемелер ұсыну.

Модульдің міндеттері:

1. Педагогтерді әлеуметтік дағдылар саласында заманауи біліммен қамтамасыз ету.
2. Педагогтерді эмпатия және басқаларға құрмет дағдыларын қалыптастыру тәсілімен таныстыру.
3. Педагогтердің жас ұрпаққа білім беру ортасындағы топтағы рөлі туралы түсінігін қалыптастыру.
4. Педагогтердің өзіндік сана және тұлғаның құндылығы мәселелері бойынша жоғары сынып оқушыларымен ынтымақтастық дағдыларын дамыту.

Модуль педагогтерді әлеуметтік - эмоционалдық дағдыларды дамыту саласында жоғары сынып оқушыларымен тиімді жұмыс істеуге дайындауға бағытталған. Ол оқушылардың өзін өзі тану, басқаларды түсіну, салауатты қарым-қатынас орнату, топта өзара әрекеттесу және жеке шекараларды құрметтеу қабілеттерін қалыптастыруға бағытталған. Ұстаздар әлеуметтік дағдылар туралы білімді және олардың жасөспірімдер өміріндегі маңыздылығын кеңейтеді, эмоциялардың қандай рөл атқаратынын және басқа адамдарды түсінуге қалай көмектесетінін біледі. Педагогтердің балаларға эмоционалдық қиындықтарды жеңуге және агрессивті мінез-құлықтан аулақ болуға көмектесу үшін осы аспектілермен қалай жұмыс істеу керектігін түсінуі маңызды.

Модульдің басты тақырыбы - өзіндік сананың маңыздылығын, оның жеке құндылықтармен және жасөспірімнің әлеуметтік рөлімен байланысын түсіну. Педагогтер осы аспектілерді талдауға және алған білімдерін өтпелі кезеңдегі саналы шешімдер қабылдау процесінде оқушылармен бірге жүруге үйренеді.

Теориялық негіздерден басқа, модуль оқушылармен жұмыс істеудің практикалық құралдарын: эмоционалдық сауаттылықты дамыту әдістерін және жеке тәжірибені түсіну тәсілдерін ұсынады. Оқыту барысында Педагогтер сонымен қатар 14-18 жастағы балаларды басқалармен экологиялық өзара әрекеттесуге, өз күйініштерін түсінуге және талдауға үйрету әдістерімен танысады, бұл олардың оқу мотивациясына, бейімделуіне және жеке дамуына тікелей әсер етеді.

Модульді игеру нәтижесінде ұстаздар оқушылардың сана-сезімін, өзіне деген сенімділігін және қоршаған әлеммен салауатты қарым-қатынас жасау қабілетін қалыптастыруға ықпал ететін неғұрлым нысаналы және тиімді білім беру ортасын құра алады.

Күтілетін нәтижелер:

Біледі:

1. Саналы мінез-құлық дегеніміз не және ол жасөспірімдерде қалай қалыптасады.

2. Күнделікті өмірде жас ұрпақты тәрбиелеуде маңызды әлеуметтік бағдарлаудың негізгі принциптері.
3. Мұғалім оқушыларды әлеуметтік дағдыларға үйретуде қандай рөл атқарады және қандай стратегиялар тиімді.

Үйренеді:

1. 14-18 жастағы балалардың саналы мінез – құлығын дамыту үшін практикалық жаттығуларды әзірлеу және енгізу.
2. Балаларға қолжетімді және қызықты әдістерді қолдана отырып, әртүрлі әлеуметтік рөлдерде өзін қалай ұстау керектігін түсінудің маңыздылығын түсіндіру.
3. Балалардың сияқты күрделі әлеуметтік әлемде картадағыдай бағдарлануды үйренуі үшін тиімді стратегияларды: сигналдарды, шекараларды, тәуекелдерді, қарым-қатынас мүмкіндіктерін түсінуді қолдану

2-модуль «Коммуникация және даулар: қалай сөйлеу керек, тыңдау керек және өзінді қорғау керек»

Ұзақтығы – 11 ак.сағ., (аралас формат)/11 ак.сағ., (онлайн формат)

Модульдің мақсаты:

Педагогтердің тиімді және сыйластық қарым-қатынас, дау-жанжал жағдайындағы сындарлы мінез-құлық және агрессиясыз жеке шекараларды қорғай білу саласындағы кәсіби білімі мен дағдыларын кеңейту.

Модульдің міндеттері:

1. Дау-жанжалдардың түрлерін зерттеу және оқушыларды даулы жағдайларда сындарлы әрекет етуге үйрету әдістерін меңгеру.
2. Педагогтерді жасөспірімдердің ойлары мен сезімдерін анық және құрметпен білдіру дағдыларын дамыту әдістерімен таныстыру.
3. Оқушылардың агрессиясыз жеке шекараларын қорғау қабілетін қалыптастыру тәсілдерін үйрету.
4. Педагогтердің оқушыларға келісімге келу, қысым мен манипуляция арасындағы айырмашылықтарды түсіну дағдыларын дамыту

Модуль тиімді өзара іс – қимыл және коммуникация мәселелеріне, сондай-ақ Педагогтердің 14-18 жастағы балаларда қарым-қатынастың әртүрлі формаларының маңыздылығын түсінуін қалыптастыруға арналған. Қатысушылар өздерін және басқаларды құрметтей отырып, кінәсіз және қорқынышсыз бас

тартуды білдіру туралы білім алады.

Модуль шеңберінде өз шекараларына қамқорлық жасауға баса назар аудара отырып, «жоқ» деген сөзді сенімді, зорлық-зомбылықсыз білдіру тәсілдері зерделенетін болады. Жеке шекаралар тақырыбына ерекше назар аударылады: оларды қарым-қатынаста қалай тануға, белгілеуге және құрметтеуге болады. Педагогтер шекаралардың түрлерін анықтау әдістерін меңгереді және күнделікті мектеп жағдайында салауатты қарым-қатынас орнату үшін практикалық ұсыныстар алады.

Модуль даулы жағдайларда жұмыс істеу тәсілдерін қамтиды, қарым-қатынасты бұзбай ширығу жағдайларын шешуге ықпал ететін мінез-құлық стратегияларын қалыптастыруға көмектеседі. Сондай-ақ, қатысушылар психологиялық қысымның түрлерін, зорлық-зомбылық, қорқыту және манипуляция белгілерін зерттейді, оларды тануға және өзін өзі қорғау әдістерін қолдануға үйренеді. Бағдарлама жоғары сынып оқушылары арасында тұлғааралық қатынастар саласындағы педагогтердің кәсіби құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған, бұл білім беру ортасында профилактикалық және қолдау шараларын тиімдірек іске асыруға мүмкіндік береді.

Күтілетін нәтижелер:

Біледі:

1. Әртүрлі байланыс түрлері мен жеке шекаралардың түрлері туралы, оларды тануға, белгілеуге және құрметтеуге қалай үйрету керек.
2. Кінәсіз және қорқынышсыз «жоқ» деп айтуды қалай үйрету керек.
3. Эмоциялар қарым-қатынасқа, жете түсінуге және жауапкершілікке қалай әсер етеді.
4. Буллингті, қысымды және манипуляцияны тануға қалай үйрету керек.

Үйренеді:

1. Оқушылар өздерінің сезімдері мен тілектері туралы анық және байыпты сөйлей алатындай техниканы қолдану.
2. Оқушыларды «жоқ» деп сенімді, бірақ дәрекіліксіз айтуға тиімді үйрету.
3. Өзіне және басқаларға деген құрметін жоғалтпай, өзара әрекеттесуді ұйымдастыру.
4. Қауіпсіз, құрметті және қолдау көрсететін білім беру ортасын құру.

3-модуль. «Еңсеру және тандау: өзінді қысым жағдайында қалай сақтауға болады»

Ұзақтығы – 7 ак. сағ., (аралас формат)/ 7 ак. сағ., (онлайн формат)

Модульдің мақсаты:

Педагогтерге білім алушыларда өзін өзі реттеу дағдыларын қалыптастыру, сырттан келетін қысымға төзімділік, жеке құндылықтары мен шекараларын жоғалтпай, қиын немесе даулы жағдайларда саналы таңдау қабілетін дамыту техникаларын ұсыну.

Модульдің міндеттері:

1. Саналы шешім қабылдау қабілетін дамыту және қиын жағдайларда ішкі қолдауды сақтау туралы білім алу.
2. Стереотиптердің, таңба тағылудың және топтың қысымының әсерін сезіну және түсіну.
3. Қиындықтарды жеңудің және сыртқы әсерлерге төзімділікті қалыптастырудың практикалық әдістерімен танысыңыз.
4. Сыни ойлау дағдыларын қалыптастыру.

Модуль педагогтердің қысымды жеңу тетіктері туралы түсініктерін қалыптастыруға, сыртқы ортаның оқушылардың жеке таңдауына әсері мен оған төзімділікті дамытуға бағытталған. Сыртқы қысым жағдайында жеке тұлғаның өзін өзі сақтау тақырыбына, сондай-ақ тұрақты бірегейлікті қалыптастыруда балалар мен жасөспірімдерге қолдау көрсетуге баса назар аударылады.

Қатысушылар қоғамның әсерін, атап айтқанда стереотиптердің, таңба тағылудың және топтық қысымның рөлін қарастырады. Педагогтер таңба тағылуын тануды, оның қабылдауды және мінез-құлыққа қалай әсер ететінін талдауды үйренеді, сонымен қатар оқушыларды әртүрлілікті қабылдауға және әрқайсысында өзін болу құқығын көруге үйретуді үйренеді. Толеранттылық және өзгешеліктерді құрметтеу тақырыбы қозғалады: қатысушыларға оның күнделікті өмірде көрінуінің практикалық принциптері ұсынылады.

Модуль оқушылар үшін сынақтар мен қателіктерге орын алған жерде қауіпсіз және қолдау ортасын құруға бағытталған. Педагогтер жасөспірімдермен жұмыс істеуге арналған құралдарды алады, жасөспірімнің мінез-құлқына қоғамдық пікірдің қалай әсер ететінін және оны ұжымда болуға қалай үйрету керектігін біледі. Ассертивті мінез-құлық зерттеледі, жеке шекараны бұздырмай, өзіңізді қалай құрметтетуге және басқаларды қолдауға болады. Модуль сонымен қатар сыни ойлаудың негіздерін ашады: когнитивті бұрмаланулар дегеніміз не, олар шындықты қабылдауға, эмоцияларға, таңдау мен мінез-құлыққа қалай әсер етеді.

Модульдің маңызды бөлігі-қысым жағдайында шешім қабылдау дағдыларын дамыту, ішкі тірек табу және өзіне деген сенімділікті сақтау. Педагогтер

эмоционалдық тұрақтылыққа, тәуелсіздікке және өз таңдауы үшін жауапкершілікті қабылдауға баса назар аудара отырып, жасөспірімдерді ересек өмірге бейімделуде қолдау әдістемелерін алады.

Күтілетін нәтижелер:

Біледі:

1. Оқушыларға қоғамның стереотиптерге, таңба тағылуға және топтың қысымына әсерін қалай көрсетуге болады.
2. Жеке құндылықтар тұрақтылықтың негізі болып табылады.
3. Сыни ойлауды қалай дамыту керек және когнитивті бұрмалау дегеніміз не.
4. Оқушыларға қысыммен шешім қабылдау кезінде ішкі қолдауды сақтаудың маңыздылығын қалай жеткізуге болады.

Үйренеді:

1. Оқушылардың ішкі тіректерін нығайту әдістерін қолдану: құндылықтар, шекаралар, жеке пікір.
2. Сыни ойлауды дамыту әдістерін енгізу.
3. Толерантты көзқарас құру және оқушылардың өзгешеліктерін қабылдау.
4. Шешім қабылдау арқылы қиындықтарды жеңуге үйрету.

4-модуль. «Мақсаттар және уақыт : өміріңізді ақылмен қалай жоспарлауға болады».

Ұзақтығы – 7 ак.сағ., (аралас формат)/7 ак. сағ., (онлайн формат)

Модульдің мақсаты:

Оқушыларды саналы жоспарлауға, нақты мақсаттар қоюға, уақыт пен ресурстарды басқаруға, сондай-ақ өз таңдауы мен өмір жолы үшін жеке жауапкершілікті қалыптастыруға үйрету.

Модульдің міндеттері

1. Тиімді жоспарлау және мақсат қою принциптерімен таныстыру.
2. Оқушылардың уақыт пен басымдықтарды басқару дағдыларын қалыптастыру.
3. Педагогтерді оқушылардың өз жоспарлары мен шешімдерін орындау үшін жауапкершілігін тәрбиелеу әдістеріне үйрету.

Модуль жасөспірімдердің тұрақты жеке өсуіне қажетті негізгі дағдылар ретінде мақсат қою және жоспарлау саласындағы педагогтердің құзыреттерін дамытуға бағытталған. Оқу барысында қатысушылар армандар мен нақты мақсаттар арасындағы айырмашылықтар туралы білімдерін тереңдетеді. Оқушыға мақсаттың болмауы ішкі сенімсіздік, алаңдаушылық және хаос сезімін тудыратынын түсінуге қалай көмектесуге ерекше назар аударылады. Модуль сыртқы және ішкі мотивацияның ерекшеліктерін ашады, оларды жасөспірімдерге қалай жеткізуге және ескеруге баса назар аударады. Мақсат қоюдың заманауи әдістері, міндеттерді тұжырымдау алгоритмдері және нәтижеге жетудің нақты да икемді бағытын құруға көмектесетін жоспарлау құралдары егжей-тегжейлі қарастырылады. Қатысушылар өмірдің негізгі мақсаттарына назар аудара отырып, тез өзгеретін әлемде неге бейімделу маңызды екенін біледі.

Уақытты басқару блогі жасөспірімдерге күш-жігер, демалу, әлеуметтік өмір және жеке мүдделер арасында бөлуге үйренуге мүмкіндік беретін уақыт пен ресурстарды басқарудың тиімді тәсілдерін қамтиды. Бұл әсіресе эмоционалдық тұрғыдан күйіп қалудың, мазасыздықтың және депрессиялық жағдайлардың алдын алу үшін өте маңызды. Сонымен қатар, модуль психологиялық тұрақтылық тақырыбын қозғайды: мотивацияны қалай сақтау керек және алғашқы қиындықтарда берілмеу керек. Педагогтер сәтсіздіктер мен шамадан тыс жүктемелер кезінде оқушыларды қолдау әдістерін меңгереді. Модульдің практикалық бөлігінде 14-18 жастағы балалардағы кейінге қалдыру және «жалқаулық» себептерін диагностикалау құралдары, сондай-ақ оларды өзін-өзі жоспарлау және өзін-өзі реттеу процесіне тиімді қосу әдістері бар.

Модульден өту нәтижесінде ұстаздар жоғары сынып оқушыларын саналы өмір траекториясын қалыптастыруда тиімді сүйемелдей алады, олардың сенімділігін, тәуелсіздігі мен эмоционалдық әл-ауқатын нығайтады.

Күтілетін нәтижелер:

Біледі:

1. Тайм-менеджментті басқарудың негізгі әдістері.
2. Міндеттер мен мақсаттарды қалай қою керек.
3. Жоспарлау кезінде қиындықтардан қорғау жолдары, тепе-теңдікті қалай сақтау керек.

Үйренеді:

1. Оқушыларды нақты, өлшенетін және қол жеткізуге болатын мақсаттарды - тұжырымдай білуге үйрету.

2. Басымдықтар мен міндеттерді ескере отырып, уақытты бөлу үшін техниканы қолдану.
3. Оқушыларға жоспарлаудың маңыздылығын түсінуге және қарапайым жоспарларды құра білуге көмектесу.

5-модуль.«Мен және әлем: есею, таңдау және жауапкершілік»

Ұзақтығы – 7 ак.сағ., (аралас формат)/ 8 ак. сағ., (онлайн формат)

Модульдің мақсаты:

Жоғары сынып оқушыларының жеке өсу, саналы таңдау дағдыларын дамыту және әлеуметтік және жеке контексте өз әрекеттері үшін жауапкершілікті қабылдау кезеңі ретінде өсу процесін түсінуін қалыптастыру бойынша педагогтердің білімін кеңейту.

Модульдің міндеттері:

1. Есеюдің негізгі кезеңдері мен қиындықтарымен таныстыру.
2. Оқушылардың қабылдаған шешімдері мен іс-әрекеттері үшін жеке жауапкершілік туралы түсінігін қалыптастыру.
3. Оқушылардың дербестігі мен өзін өзі басқаруын дамытуды қолдау әдістерін меңгеру.
4. Жеке бірегейлік пен өзіндік құндылықтың қалыптасуына ықпал ету.

Модуль жылдам әлеуметтік өзгерістерге, белгісіздікке және ақпараттық қысымға тап болатын қазіргі жас ұрпақты дамытуға арналған. Жасөспірімдерге саналы түрде есею кезеңінен өтуге, таңдау жасауды үйренуге және олардың өмірі, әрекеттері мен қоршаған әлемге әсері үшін жауапкершілікті қабылдауға көмектесу маңызды. Модуль ересек өмірге көшуді жас өзгерісі емес, жауапкершілік ретінде қарастырады. Педагогтер психологиялық жетілу белгілерін, жауапкершілікті кінәлі сезінуден қалай ажыратуға болатындығын қарастырады. Олар жасөспірімдердің өсу процесіне саналы көзқарасын дамыту үшін жағдай жасауды, тәуелділік пен тәуелсіздік арасындағы тепе-теңдікті қалай іздеу керектігін, оларды жауапты таңдау жасауға және жеке және әлеуметтік жауапкершіліктің маңыздылығын түсінуге баулуды үйренеді. Педагогтер оқушылардың әртүрлі даулы жағдайларда оқшаулануды емес, тәуелсіздікті таңдауымен қарастыра алады. Модуль өздік бірегейлік пен өздік бағалаудың маңыздылығы туралы және бұл психологиялық өсуге қалай тікелей әсер етеді деген мәселені қамтиды.

Шешім қабылдау және жауапкершілік тақырыбына ерекше назар аударылады. Модуль Педагогтерге оқушылардың жеке жетілуіне әсер етуге, сондай-ақ олардың әлеуметтік ортаның теріс әсеріне төзімділігін дамытуға

көмектесетін практикалық құралдарды ұсынады, бұл қазіргі әлем жағдайында үйлесімді және қауіпсіз дамудың маңызды шарты болып табылады.

Күтілетін нәтижелер :

Біледі:

1. Шешім қабылдау алгоритмі.
2. Жеке портреттік бірегейлікті құрастыру технологиясы.
3. Жетілген тұлғаны қалыптастырудағы жеке бірегейлік пен өздік құндылықтың әсері.
4. Шешім қабылдау және жауапкершілік жүктеу кезіндегі қолдау әдістері.

Үйренеді:

1. Өз өмірін жоспарлау мен басқаруда оқушыларға неғұрлым дербес болуға бағыт-бағдар беру
2. Оқушылардың нақты өмірлік жағдайларда саналы шешім қабылдау дағдыларын дамыту.
3. Оқушылардың назарына есею, ер жету - бұл қиындықтар мен мүмкіндіктер болатын процесс, оның салдары мен жауапкершілігін ескере отырып шешім қабылдау керектігін жеткізу.
Бағдарламаның мазмұны келесі оқу жоспарына сәйкес іске асырылады.

Бағдарламаның оқу жоспары (аралас оқыту форматы)

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны				Барлығы
		офлайн		онлайн		
		Лекциялар	Практикалық сабақтар	Өздік жұмыс	Тестілеу	
1.	1-модуль Мен және басқалар: әлеуметтік навигация негізі	3	2	0	1	6
2.	2-модуль Коммуникациялар және даулар: қалай сөйлеу керек, тыңдау керек және өзінді қорғау керек	6	4	0	1	11

3.	3-модуль Еңсеру және таңдау: өзінді қысым жағдайында қалай сақтауға болады	3	3	0	1	7
4.	4-модуль Мақсаттар және уақыт: өміріңізді ақылмен қалай жоспарлауға болады	3	3	0	1	7
5.	5-модуль Мен және әлем: есею, таңдау және жауапкершілік	2	3	1	1	7
	Қорытынды тестілеу				2	2
Жиынтығы		17	15	1	7	40

Бағдарламаның оқу жоспары (оқытудың онлайн форматы)

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны				Барлығы
		Видео-лекция, / Вебинарлар	Интерактив тапсырмалар / Практикалық сабақтар	Өздік жұмыс	Тестілеу	
1.	1-модуль Мен және басқалар: әлеуметтік навигация негізі	1	2	1	1	5
2.	2-модуль Коммуникациялар және даулар: қалай сөйлеу керек, тыңдау керек және өзінді қорғау керек	3	5	2	1	11
3.	3-модуль Еңсеру және таңдау: өзінді қысым жағдайында қалай сақтауға болады	2	2	2	1	7
4.	4-модуль Мақсаттар және уақыт : өміріңізді ақылмен қалай жоспарлауға болады	2	2	2	1	7
5.	5-модуль Мен және әлем: есею, таңдау және жауапкершілік	2	3	2	1	8
	Қорытынды тестілеу				2	2

Жиынтығы	10	14	9	7	40
-----------------	-----------	-----------	----------	----------	-----------

Ескерту: 1 академиялық сағат - 45 минут

6. Оқу процесін ұйымдастыру

Біліктілікті арттыру курстары төмендегі режимде ұйымдастырылады:

- 1) Оқу жоспарына сәйкес оқытудың аралас форматы. Курстың ұзақтығы 40 академиялық сағатты құрайды, бұл (жаттықтырушымен) дегенді білдіреді, қашықтықтан (порталда), дербес.
- 2) Онлайн оқыту оқу жоспарына сәйкес қашықтықтан оқытуды (порталда) және дербес оқытуды білдіреді. Бағдарламаның жалпы ұзақтығы 40 академиялық сағатты құрайды.

Аралас және онлайн режимде білім беру процесін ұйымдастыру кезінде тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында қорытынды тестілеу өткізіледі. Өздік жұмыс тапсырмалары мен тест тапсырмалары оқу курсына енгізілген. Қашықтықтан оқыту <https://smartustaz.kz/> порталында жүзеге асырылады.

Білім беру процесі оқытудың интерактивті формалары мен әдістерін: дәрісті, практикалық жұмысты, тренингті, кейстерді шешдіу, бейне фрагменттерді талқылауды, өз бетінше оқытуды қамтиды.

Тыңдаушылардың кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін анықтау үшін бағалау критерийлері мен бағдарлама мазмұнын игеру өлшемшарттары әзірленді.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Бағдарламаның оқу-әдістемелік кешені <https://smartustaz.kz/> электрондық білім беру платформасында қолжетімді теориялық мақалаларды, практикалық кейстерді және бейнесабақтарды қамтитын білім беру ресурстары мен материалдарының кең жүйесі болып табылады.

Кешен шеңберінде оқытушылар мен білім алушылар үшін әдістемелік ұсынымдар, сондай-ақ оқыту жоспары мен кестесі ұсынылады. Бағалау құралдарына үлгерімді бағалау критерийлері және өз бетінше жұмыс істеуге арналған тапсырмалар кіреді. Оқыту әдістері әртүрлі, соның ішінде интерактивті әдістер мен практикалық сабақтар бар.

Бағдарламаның оқу-әдістемелік кешенінің материалдары <https://smartustaz.kz/> білім беру платформасына жүктеледі. Платформа материалдарға ыңғайлы қол жеткізуді қамтамасыз етеді.

Оқу-әдістемелік кешен педагогтердің біліктілігін арттыру бағдарламасын тиімді және икемді меңгеру үшін құрылған және келесі модульдерді қамтиды:

Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуіне бес негізгі модуль кіреді, олардың әрқайсысы жоғары сынып оқушыларында өсу кезінде қажетті маңызды білім мен әлеуметтік дағдыларды қалыптастыруға бағытталған. Әрбір модуль теориялық және практикалық бөліктен тұрады, сонымен қатар оқушылардың өздік бағалауына арналған құралдарды қамтиды, бұл зерттелген материалды терең түсінуге және бекітуге мүмкіндік береді. Бағдарлама топта да, жеке-жеке жұмыс істеуге мүмкіндік беретін бетпе-бет және онлайн оқытуға бейімделген.

1-модуль. «Мен және басқалар: әлеуметтік навигация негіздері»

Бұл модуль әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру туралы теориялық материалдан тұрады. Практикалық бөлім теориялық білімді бекітуге бағытталған тапсырмаларды қамтиды. Жаттығулар екі нұсқада беріледі: топта орындау үшін, бетпе-бет оқыту форматында және жеке жұмыс үшін, онлайн оқыту кезінде және әртүрлі форматтарды қамтиды:

- танымдық бағдарланған (диалогтік оқыту әдістері, пікірталастар, когнитивті нұсқау, когнитивті карталар, миға шабуыл);
- жеке тұлғаға бағытталған (интерактивті жаттығулар мен ойындар, тестілеу және т.б.).

2-модуль. «Коммуникациялар және даулар: қалай сөйлеу керек, тындау керек және өзінді қорғау керек»

Модульді оқу-әдістемелік сүйемелдеу оқушылардың тиімді қарым-қатынас дағдыларын дамытуға, жеке шекараларын сақтай отырып қарым-қатынас орнатуға, дау-жанжал жағдайларындағы сындарлы мінез-құлыққа және эмоционалдық әл-ауқатты сақтауға бағытталған оқытудың біртұтас тәсілін жүзеге асыруға арналған.

Бағдарламаның теориялық бөлігі коммуникация түрлерін және жеке шекараларды, даулардың себептерін, қарым-қатынас процесінде эмоциялардың рөлін, сондай-ақ психологиялық зорлық-зомбылықтың қарым-қатынасқа әсерін зерттеуді қамтиды, бұл тақырыпты кешенді және саналы түрде түсінуге ықпал етеді.

Практикалық бөлім ситуациялық тапсырмалармен және нақты тәжірибеден алынған мысалдармен жұмыс жасау арқылы білімді нығайтуға бағытталған. Білім алушылар алдын алу шараларын әзірлейтін және талдайтын тапсырмаларды орындайды, зорлық-зомбылық мүмкіндігін көрсететін мінез-құлық және эмоционалдық белгілерді тануды үйренеді және жеке шекараларды қолдау тәсілдерін меңгереді. Қосымша тапсырмалар тындаушыларға даулы жағдайларға тап болған кезде әрекет алгоритмдерін пысықтауға көмектеседі.

3-модуль. «Еңсеру және таңдау: өзінді қысым жағдайында қалай сақтауға болады»

Модульді оқу-әдістемелік сүйемелдеу білім алушылардың қоғамның рөлі және оның әлеуметтік ортадағы жеке шешімдерге әсері туралы жете түсінуін қалыптастыруға бағытталған. Бағдарламаның теориялық бөлігі қысым жағдайында ішкі тұрақтылықты сақтау, қиындықтарды жеңу және өз пайдасына таңдау үшін ішкі тіректің маңыздылығымен таныстырады.

Практикалық бөлім қатысушыларға білімді нақты контексте қолдануға мүмкіндік беретін өмірлік жағдайлар мен кейстерді талдауды қамтиды. Сабақтар шеңберінде когнитивті бұрмаланулардың, стереотиптік ойлаудың көріністері талданады, сондай-ақ өз ұстанымын саналы түрде таңдау мақсатында оларды жеңу стратегиялары әзірленеді. Бұл сыни ойлауды, қиындықтарды жеңе білуді және сыртқы ортаның күрделілігіне бейімделуді дамытады.

Осылайша, модуль педагогтерге қысымнан және сыртқы бұрмаланудан бос тәуелсіз және тұрақты шешімдер қабылдау процесінде жасөспірімдерді сүйемелдеуге кәсіби көзқарас қалыптастыруға көмектеседі.

4-модуль. «Мақсаттар және уақыт: өміріңізді ақылмен қалай жоспарлауға болады»

Модуль шеңберінде педагогтерді оқушылардың мақсат қою, жоспарлау және уақытты басқару дағдыларын тиімді қалыптастыруға дайындауға бағытталған кешенді тәсіл қолданылады. Бағдарлама ұстаздар арасында оқушыларға нақты мақсаттар қоюға, оларға қол жеткізудің қадамдық жолын құруға, сондай-ақ өзгерістер мен жүктеме жағдайында мотивацияны сақтауға қалай көмектесу керектігін түсінуге бағытталған.

Теориялық блок уақытты басқарудың, ішкі және сыртқы мотивацияның, SMART-мақсаттар мен жоспарлау әдістемесінің негізгі тұжырымдамаларын қамтиды. Жылдам өзгеретін әлемде мақсаттарға жетудегі ойлау икемділігі мен бейімделгіштігінің рөліне ерекше назар аударылады.

Материалды модульге бекіту үшін кең практикалық блок қарастырылған. Оған Педагогтердің өз мақсаттарын рефлексиялауға, кедергілер мен ресурстарды талдауға, қызметті жоспарлауға, сондай-ақ жағдайларды модельдеуге бағытталған интерактивті тапсырмалар кіреді. Қатысушылар оқушыларды өзін өзі жоспарлау процесіне тартуға, олардың тұрақтылығын, жете түсінуін және өз таңдауы үшін жауапкершілігін дамытуға көмектесетін әдістемелерді пысықтайды.

Осылайша, модуль Педагогтердің кәсіби білімін тереңдетіп қана қоймайды, сонымен қатар білім беру ортасына мақсат қою және тиімді жоспарлау дағдыларын енгізудің практикалық құралдарын ұсынады.

5-модуль. Мен және әлем: есею, таңдау және жауапкершілік»

Модульді оқу-әдістемелік қамтамасыз ету Педагогтерде жасөспірімдерді олардың жеке өсу процесінде сүйемелдеудің біртұтас тәсілін қалыптастыру, саналы таңдау қабілетін дамыту және өз шешімдері үшін жауапкершілікті қабылдау мақсатында әзірленген. Бағдарлама теориялық негіздерді тәжірибеге бағытталған оқыту әдістерімен біріктіре отырып, заманауи педагогикалық және психологиялық принциптерге сүйенеді.

Модульдің теориялық құрылымы таңдау еркіндігіне, жеке жауапкершілікке және өсуге қатысты тұжырымдамалық ұғымдарды зерттеуді ғана емес, сонымен қатар нақты дағдыларды дамытуға бағытталған тиімді құралдарды енгізуді де қамтиды. Олардың ішінде-белгісіздік жағдайында шешім қабылдау, ішкі күмәнмен жұмыс істеу, эмоционалдық тұрақтылық пен рефлексия қабілетін дамыту.

Модульдің практикалық бөлігі алынған білімдерді педагогикалық қызметте қолдануға бағытталған. Қатысушылар өз іс-әрекеттерінің салдарын таңдау, талдау және жеке ұстанымын қалыптастыру жағдайларында жасөспірімдерді сүйемелдеу әдістерін меңгереді. Бұл педагогтерді білімді жеткізіп қана қоймай, сенім, өсу және жауапкершілік ортасын құруға қабілетті белсенді тәлімгерлер етеді.

8.Оқу нәтижелерін бағалау

Тыңдаушылардың кәсіби құзыреттілігінің қалыптасу деңгейін анықтау үшін бағалау критерийлері мен бағдарлама мазмұнын игеру өлшемшарттары әзірленді. Бұл бағдарламада оқыту бағдарламасын меңгеру деңгейін бағалау үшін келесі бағалау критерийлері бар сұрақтар мен тапсырмалардан тұратын қорытынды тестілеу әзірленді:

Тестілеу нәтижесі дұрыс орындалған тестілік жауаптар санына байланысты бағаланады, егер білім алушы 90-100%-дан балл жинаса «өте жақсы» деген баға қойылады, «жақсы» - 70-80%, «қанағаттанарлық» - 50-60%, - 50% - дан кем балл жинаса, «қанағаттанарлықсыз» деген баға қойылады.

Тест тапсырмаларын бағалау критерийлері: тақырыпты, өзіндік көзқарасты және презентацияның бірегейлігін көрсететін тапсырманы орындау (кемінде 80%).

Осы бағдарлама шеңберінде тыңдаушылардың практикалық білімдерін бағалау үшін мынадай құралдар пайдаланылады:

Онлайн интерактивті жаттығулар: бұл тапсырмалар материалды меңгеру деңгейін бағалайды және қатысушылардың білімді іс жүзінде қолдану қабілетін тексереді. Қатысушылар шындыққа жақын жағдайларда шешім қабылдауы және тапсырмаларды орындауы керек. Бағалау жаттығулардың нәтижелері бойынша жүзеге асырылады, бұл білім алушылардың үйренген тәсілдерді қаншалықты дұрыс және дәйекті қолдана алатындығын анықтауға мүмкіндік береді.

Кейс-тапсырмалар: тыңдаушыларға нақты мәселелерді талдау және шешу үшін теориялық білім мен практикалық дағдыларды қолдануды талап ететін нақты немесе имитацияланған білім беру жағдайлары ұсынылады. Бағалау келесі критерийлер негізінде құрылады:

- Нақты жағдайларда білімді қолдана білу;
- Шешімдердің негізділігі мен дәйектілігі;
- Нәтижеге жету үшін ұсынылған шаралардың тиімділігі.

9. Курстан кейінгі сүйемелдеу

1) Байланыс құралдары:

Бұл кезеңде курстан кейінгі сүйемелдеу бойынша қызмет бағдарлама бойынша оқытуды іске асыратын жаттықтырушылар құрамының тікелей тыңдаушылармен әртүрлі байланыс құралдары (электрондық пошта, мессенджерлер, әлеуметтік желілер (Facebook, Telegram, WhatsApp және т. б.), www.smartustaz.kz, мультимедиялық жазбалар және т.т.). оқыту порталы арқылы өзара іс-қимылын жүзеге асыруды көздейді.

2) ресурстық қамтамасыз ету:

- Жинақтың электронды сілтемесі/әдістемелік құралы;
- Бейнематериалдарға қолжетімділік (www.smartustaz.kz порталында)

3) осы саладағы бағдарламаларды әзірлеушілермен және сарапшылармен бірлескен іс-шараларды (вебинарлар, конференциялар, презентациялар, тренингтер, онлайн семинарлар және т. б.) ұйымдастыруға педагогтерді тарту;

4) алған кәсіби тәжірибесін ұсыну бойынша педагогтерді ынтымақтастыққа тарту.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттің тізімі

1. Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы (1948).
2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы.
3. «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI Заңы.
4. «Қазақстан Республикасындағы бала құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345-II Заңы.
5. Қазақстан Республикасының Конституциясы (1995).
6. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №

319-III Заңы 2024 ж. 23.02.. жағдай бойынша соңғы өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып.

7. 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2024 ж. 23.02.. жағдай бойынша соңғы өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып.

8. БҰҰ-ның «Бала құқықтары туралы» Конвенциясы.

9. «Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы» Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 26 желтоқсандағы № 518-IV Кодексі.

10. «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі № 360-VI ҚРЗ кодексі.

11. «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 5 шілдедегі № 235-V ҚРЗ кодексі.

12. «Педагогикалық этиканың кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 11 мамырдағы № 190 бұйрығы. (Осы оқу модуліндегі құқықтық нормалардың сақталу көзі: Қазақстан Республикасы Әділет нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі): <http://adilet.zan.kz/rus>).

13. Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Әділ Қазақстанның экономикалық бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы (Астана қ., 2023 жылғы 1 қыркүйек).

14. «Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 қаулысы.

15. «Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 қаулысы.

16. 2023 ж. 04.10. жағдай бойынша соңғы өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып, "мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім Министрінің 2022.09.23 № 406 бұйрығына өзгерістер енгізілді.

17. ҚР БҒМ 2012 ж. 08.11. № 500 бұйрығы (өзгерту енгізілді 2024 ж. 08.02 - Қазақстан Республикасы білім министрінің 2024 ж. 08.02. № 27 бұйрығымен).

18. «Мектепке дейінгі, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары, жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған мамандандырылған, арнайы білім беру ұйымдары, балалар мен ересектерге арналған қосымша білім

беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» ҚР Білім Министрінің 2022 ж. 31.08. № 385 бұйрығы, 2024 ж 26.02. жағдай бойынша соңғы өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып.
19. ҚР БҒМ 27.11.2017 ж. № 596 бұйрығына өзгеріс енгізілді-ҚР БҒМ 2023 ж 05.07.. № 197 «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беруді жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыру қағидаларын бекіту туралы» бұйрықтарымен.

20. ҚР БҒМ 2016.01.22 № 70 бұйрығына өзгеріс енгізілді-ҚР БҒМ 03.07.2023 № 193 «Мектепке дейінгі, орта білім беру ұйымдарын, сондай-ақ арнаулы білім беру ұйымдарын жабдыктармен және жиһазбен жарақтандыру нормаларын бекіту туралы» бұйрықтарымен.

21. «Білім беру қызметіне қойылатын біліктілік талаптарын және оларға сәйкестікті растайтын құжаттар тізбесін бекіту туралы» ҚР БҒМ 2015 ж. 17.06. № 391 бұйрығы. 2024 ж. 05.01. жағдай бойынша соңғы өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып.

22. ҚР БҒМ 2021.11.11 № 559 бұйрығына ҚР Білім Министрінің 2022.12.12 № 492 «Мемлекеттік білім беру ұйымдарының бірінші басшыларын ротациялауды жүргізу қағидаларын бекіту туралы» бұйрығымен өзгеріс енгізілді.

23. ҚР БҒМ 2012 ж. 21.02.. № 57 бұйрығына өзгеріс енгізілді-ҚР Білім Министрінің 2022 ж. 22.12.. № 513 «Мемлекеттік білім беру ұйымдарының бірінші басшылары мен педагогтерін қызметке тағайындау, қызметтен босату қағидаларын бекіту туралы» бұйрығымен.

24. «Педагогикалық кеңестің қызметін ұйымдастырудың үлгілік қағидаларын және оны мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту, бастауыш, негізгі орта, орта білім беру ұйымдарында сайлау тәртібін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2008.05.16 №272 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» ҚР БҒМ 2020 жылғы 02.04. № 125 бұйрығы.

25. «Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2018.10.12 № 564 бұйрығына өзгеріс енгізілді.

26. «Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «ҚР білім беру саласындағы қызметті жүзеге асыратын террористік тұрғыдан осал объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» ҚР БҒМ 2022 ж 30.03. № 117 бұйрығы. 2024 ж 07.02. жағдай бойынша соңғы өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып,

27. ҚР Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4 «Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы, 2023 ж 29.09.. жағдай бойынша соңғы өзгерістер мен толықтыруларды ескере

отырып.

28. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі және қосымша білім беру бөлігінде білім беру жүйесінің тәуекел дәрежесін бағалау критерийлерін және тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің м. а. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы № 719 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің м. а. 2015 жылғы 31 желтоқсандағы № 843 бірлескен бұйрығы.

29. Педагог лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі № 338 бұйрығы.

30. «Білім беру ұйымдарын бағалау өлшемшарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім Министрінің 2022 жылғы 5 желтоқсандағы № 486 бұйрығы.

31. «Бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, рухани білім беретін ұйымдардың білім беру қызметіне қойылатын біліктілік талаптарын және оларға сәйкестікті растайтын құжаттар тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім Министрінің 2022 жылғы 24 қарашадағы № 473 бұйрығы.

32. CASEL – Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning — <https://casel.org> (2023ж.)

33. OECD (2015ж.) Skills for Social Progress: The Power of Social and Emotional Skills.

34. UNESCO (2022ж.) Transforming Education Summit: Skills for Life and Work.

35. UNICEF (2022ж.) Skills for Social and Emotional Learning in Adolescents.

36. World Economic Forum (2020ж.). The Future of Jobs Report.

37. БҰҰ бала құқытары жөніндегі комитеті. Бала құқықтары және келісім мәдениеті. — Женева: БҰҰ, 2016ж.

38. Колмановский А. Почему важно уметь говорить «нет». — Psychologies, 2019ж.

39. Мурашова Е. Где заканчивается свобода? — Журнал Psychologies.

40. ЮНИСЕФ. Педагогтерге арналған әдістемелік ұсынымдар: балалармен келісу және жеке шекаралар туралы қалай сөйлесу керек. — Алматы, 2022ж.

41. ЮНИСЕФ. Права ребёнка: живые уроки. Методическое пособие. — Астана: ЮНИСЕФ, 2019ж.

42. Гейман Н. Инструкция. — М.: Азбука, 2017ж.

43. Паласио Р.Дж. Чудо. — М.: Розовый жираф, 2021ж.

44. Спинелли Дж. Звёздная девушка. — М.: Самокат, 2022ж.
45. Уолтон К. Разные, но равные. — М.: Питер, 2021ж.
46. Хэддон М. Загадочное ночное убийство собаки. — М.: Иностранка, 2020ж.
47. Архангельский Г. Тайм-драйв. Как успевать жить и работать. — М.: МИФ, 2017ж.
48. Браун Б. Дары несовершенства. — М.: МИФ, 2016ж.
49. Брик А.-С., Гийо А. Мои границы. — СПб.: Питер, 2021ж.
50. Гиббс Дж. Конфликты без проигравших. — М.: Педагогика, 2001ж.
51. Готтлиб Л. Ты что, псих? — М.: МИФ, 2020ж.
52. Гринберг Л., Пэйви Д. Эмоциональный интеллект и эффективное общение. — М.: Альпина Паблишер, 2020ж.
53. Джонс Э. Слушай себя. — М.: Эксмо, 2022ж.
54. Дакворт А. Grit. Сила страсти и настойчивости. — М.: Альпина, 2018ж.
55. Канеман Д. Думай медленно... решай быстро. — М.: АСТ, 2018ж.
56. Карнеги Д. Как приобретать друзей и оказывать влияние на людей. — М.: Попурри, 2008ж.
57. Кови С. 7 навыков высокоэффективных подростков. — М.: МИФ, 2021ж.
58. Курпатов А. Красная таблетка. — СПб.: Концептуал, 2017ж. (отдельные главы).
59. Макгонигал К. Сила воли. — М.: МИФ, 2017ж.
60. Роджерс К. Становление личности. — М.: Институт общегуманитарных исследований, 2012ж.
61. Розенберг М. Язык жизни. Ненасильственное общение. — М.: Центр ННО, 2017ж.
62. Розенберг Ю., Келли В. Я-высказывания. — М.: Ганга, 2021ж.
63. Трейси Б. Достижение максимума. — М.: Попурри, 2015ж.
64. Чиксентмихайи М. Поток. Психология оптимального переживания. — М.: Альпина, 2020ж.
65. Бандура А. Теория социального научения. — М.: Эксмо, 2010ж.
66. Выготский Л. С. Психология развития. — М.: Смысл, 2005ж.
67. Ермолова Т. П. Психология саморегуляции у подростков. — М.: Просвещение, 2011ж.
68. Зимняя И. А. Ключевые компетенции как новая парадигма результата образования. — Вопросы образования, 2003ж.
69. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. — СПб.: Питер, 2008ж.
70. Ковалев В. В. Психологическая помощь подростку в выборе жизненного пути. — М.: Академия, 2012ж.

- 71. Куликов Л. В. Психология принятия решений. — М.: Питер, 2016ж.
- 72. Пиаже Ж. Психология интеллекта. — М.: Педагогика, 2003ж.
- 73. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. — СПб.: Питер, 2007ж.
- 74. Гулданова И. И. Развитие самооценности у подростков: психолого-педагогический подход. — Казань: Казанский университет, 2016ж.

8. «Қазақстан Республикасындағы бала құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 Заңы. ПОВТОР

Корпоративный фонд «Фонд «El Umiti»

Образовательная программа курсов повышения квалификации педагогов
«Социальные навыки для учащихся в возрасте от 14 до 18 лет»

Астана, 2025

Содержание

1. Общие положения	3
2. Глоссарий.....	4
3. Тематика Программы.....	8
4. Цель, задачи и ожидаемые результаты Программы	11
5. Структура и содержание Программы	12
6. Организация учебного процесса	21
7. Учебно-методическое обеспечение Программы	22
8. Оценивание результатов обучения.....	25
9. Посткурсовое сопровождение	25
10. Список основной и дополнительной литературы	26

1. Общие положения

Образовательная программа курсов повышения квалификации педагогов «Социальные навыки для учащихся в возрасте от 14 до 18 лет» (далее – Программа) регламентирует обучение педагогов системы основного среднего и общего среднего образования, специальных организаций и организаций дополнительного образования, технического и профессионального, послесреднего образования, с казахским и русским языками обучения.

Актуальность Программы подтверждена результатами социологического исследования, проведённого КФ «Фонд El Umiti» в 2025 году, целью которого являлось выявление и оценка потребностей у учащихся в возрасте от 14 до 18 лет.

Образовательная программа направлена на решение актуальных задач, которые стоят перед системой образования Казахстана в условиях стремительных социальных изменений. В 21 веке одних только академических знаний недостаточно для личного и профессионального успеха. Исследования Всемирного экономического форума (WEF) и ЮНЕСКО подчеркивают, что социально-эмоциональные навыки — такие как саморегуляция, сотрудничество, критическое мышление, устойчивость к стрессу и способность к принятию решений — входят в топ-10 наиболее востребованных навыков будущего. Эти умения не передаются автоматически, они требуют целенаправленного формирования, особенно в подростковом и юношеском возрасте, когда происходит активное развитие идентичности, социальной компетентности и эмоционального интеллекта. Общество движется вперёд: ценностные, моральные устои и традиции меняются, если не отменяются вовсе. Эта тенденция характерна для всего общества, но пока нынешнее молодое поколение — это именно те люди, которые родились и живут в условиях, когда мир ещё не понял своей новой философии и ценностей.

Молодежь сталкивается с вызовами:

- возрастающая тревожность и дезориентация в сложной социальной реальности;
- давление сверстников и социальных сетей, кибербуллинг;
- трудности в самовыражении, сниженная самооценка, страх отказа;
- уязвимость к манипуляциям, отсутствие навыков отказа и обозначения границ;
- перегрузка информации без развитых фильтров критического мышления;
- слабые навыки управления временем и целеполагания.

Кроме того, существует разрыв между тем, чему учат в образовательной системе, и реальными жизненными ситуациями, с которыми сталкиваются подростки и молодые люди. Социальные навыки являются ключом к успешной адаптации в обществе. Дети, обладающие развитыми социальными навыками,

более уверенно и спокойно встречают новых людей, лучше справляются с конфликтами и находят общий язык с разными личностями. Эти навыки также оказывают положительное влияние на академическую успеваемость, так как дети лучше сосредотачиваются, сотрудничают в учебных проектах и общаются с учителями и сверстниками. Курс «Социальные навыки для учащихся в возрасте от 14 до 18 лет» помогает восполнить этот пробел, предлагая практико-ориентированную, адаптированную под возрастную категорию, системную программу по развитию soft skills. Данная программа призвана дать педагогам необходимые знания и инструменты, чтобы они могли помогать учащимся быть уверенными и общительными, способными успешно взаимодействовать с окружающим миром.

Важно, что курс может использоваться не только напрямую с молодежью, но и адаптироваться педагогами, школьными психологами и специалистами Центров поддержки семьи для работы с детьми младшего и среднего школьного возраста — как в групповых, так и индивидуальных форматах.

Таким образом, программа курсов повышения квалификации педагогов «Социальные навыки для учащихся в возрасте от 14 до 18 лет» полностью соответствует задачам, изложенным в государственных приоритетах и стратегических документах Республики Казахстан.

2. Глоссарий

Адаптация	процесс приспособления человека к новым условиям или изменениям в окружении, социальной среде или в организации. Может включать как психологические, так и поведенческие изменения
Ассертивность	обозначает способность человека не зависеть от мнения окружающих, спокойно и уверенно выражать свои мысли, отстаивать позицию, не задевая при этом права и границы других людей
Буллинг	систематическое психологическое или физическое насилие со стороны одного или нескольких лиц, направленное против другого лица с целью запугивания, унижения или причинения вреда.
Вербальные сигналы	это элементы речевого общения, которые включают в себя выбор слов, интонацию, тембр голоса
Внутренняя	способность сохранять спокойствие, ясность мышления

устойчивость	и уверенность в себе, несмотря на внешние обстоятельства и стрессовые ситуации
Границы (личные)	это установленные человеком пределы, которые определяют, что для него приемлемо в физическом, эмоциональном, интеллектуальном и материальном отношении
Деструктивное поведение	действия, направленные на разрушение или подрыв, часто в отношении социального окружения или самого себя, что может иметь негативные последствия.
Дискриминация	предвзятое отношение по признаку пола, расы и других характеристик, которое нарушает равные права.
Интерактивные задания	учебные задания, направленные на активное вовлечение участников в процесс обучения, обычно с использованием цифровых технологий, игр или кейсов.
Коммуникации	это процесс намеренного или случайного, сознательного или бессознательного, прямого или косвенного, вербального или невербального обмена информацией между людьми или группами
Компетенция	совокупность знаний, умений и навыков, необходимых для качественной реализации конкретной деятельности.
Конфликт	столкновение интересов, целей или ценностей между людьми или группами, которое может сопровождаться напряженностью и агрессивным поведением. Конфликты могут быть как конструктивными, так и деструктивными.
Личностная идентичность	это совокупность уникальных характеристик, которые отличают одного человека от другого
Ментальное здоровье	состояние психологического благополучия, важное для продуктивности и удовлетворенности.
Навигация (в психологии)	способность ориентироваться в мыслях, идеях, концепциях, воспоминаниях и образах
Невербальные сигналы	это передача информации без слов, с помощью других

	средств коммуникации
Недискриминация	принцип равного отношения ко всем людям, независимо от их расы, пола, возраста, религии, социального статуса и других характеристик
Обесценивание	принижение значимости своих и (или) чужих переживаний, достижений, действий, целей
Осознанное поведение (Conscious behavior)	поведение, основанное на сознательном понимании своих действий и их последствий. Подразумевает ответственность за свои поступки, контроль и самоанализ
Ответственность	это понимание последствий, которые могут повлечь решения или действия самого человека
Профилактика	комплекс мер, направленных на предотвращение или уменьшение риска возникновения негативных явлений (например, насилия, буллинга) в определённой среде, такой как образовательная
Психологическое давление	моральное или эмоциональное воздействие, часто негативно влияющее на поведение и продуктивность человека
Резильентность	способность восстанавливаться после трудностей и адаптироваться к стрессу, полезное качество для личностного и профессионального роста
Рефлексия	анализ и детальный разбор всего, что происходит: желаний, действий, эмоций, чувств, поведения
Самосознание	это размышление о самом себе, о своей личности, о своих чертах характера, привычках, интересах, причинах своих поступков
Самообман	осознанное или неосознанное отрицание реальности или искажённое восприятие действительности, обычно с целью избежать стресса или негативных эмоций
Самоидентификация	процесс осознания и признания человеком своей принадлежности к определенной социальной группе, а

	также признание своего уникального «я» в контексте этой группы
Социализация	процесс, в ходе которого индивид усваивает социальные нормы, ценности, роли и поведение, соответствующие его роли в обществе
Социальная зрелость	это устойчивое состояние личности, для которого характерны целостность, предсказуемость, социальная направленность поведения во всех областях жизни
Социальные навыки	это набор умений, которые позволяют людям эффективно общаться, взаимодействовать и строить отношения с другими
Социальная навигация	это процесс ориентации в социальном пространстве, который включает в себя понимание социальных норм, правил и ожиданий, а также умение взаимодействовать с различными социальными группами
Социальная поддержка	поддержка, оказываемая со стороны близких или коллег, помогает справляться с трудностями
Социальные роли	это определённый набор действий, установок и ожиданий, которые общество предъявляет к людям, когда они занимают какое-то место в обществе, позицию или должность
Софт скиллс (Soft skills)	это навыки, которые отражают личные качества человека: его умение общаться с людьми, эффективно организовывать своё время, творчески мыслить, принимать решения и брать на себя ответственность
Стереотипы	это устойчивый, упрощённый и иногда предвзятый образ социальной группы или явления, который основывается не на личном опыте, а перенимается извне
Токсичное поведение	действия, негативно влияющие на коллектив или отдельного человека, часто приводят к конфликтам

Толерантность	принятие и уважение различий, способствует созданию инклюзивной среды
Убеждения	это твердые, осознанные и обдуманые верования, выполняющие роль ориентира
Ценности	понятие, для обозначения объектов и явлений, значимых в жизнедеятельности общества, социальных групп и отд. индивидов, а также для обозначения самой этой значимости
Эксплуатация	использование человека, его труда или ресурсов в своих интересах без учета его прав, законных интересов или адекватной компенсации
Эмоциональное выгорание	состояние физического и психического истощения, вызванное длительными стрессовыми ситуациями, особенно в условиях профессиональной или учебной нагрузки
Эмпатия	способность понимать и чувствовать переживания других людей, сопереживать их эмоциям. Это важный компонент межличностного общения и социальной адаптации
Ярлыки	шаблонная, формальная (обычно отрицательная) краткая характеристика, оценка кого-либо или чего-либо

3. Тематика Программы

Наименование модуля	Наименование темы
Модуль 1 «Я и другие: основа социальной навигации»	Тема 1: Что такое социальные навыки и зачем они нужны. <u>Самосознание и ценности личности</u>
	Тема 2: Эмоции: как мы выражаем и воспринимаем. Почему мы важны друг другу: социальные роли, взаимность, эмпатия.
Модуль 2 «Коммуникация и	Тема 1: Типы коммуникации: как мы взаимодействуем.

конфликты: как говорить, слышать и защищать себя»	Тема 2: Как говорить «нет» — без вины и страха. Личные границы: как распознавать, обозначать и уважать.
	Тема 3: Конфликты: как они возникают и как с ними быть. Эмоции в общении: осознанность и ответственность.
	Тема 4: Буллинг, давление и манипуляции: как распознать и защититься.
Модуль 3 «Преодоление и выбор: как сохранять себя под давлением»	Тема 1: Как на нас влияет общество: стереотипы, ярлыки и давление группы. Толерантность и принятие различий.
	Тема 2: Когнитивные искажения и критическое мышление.
	Тема 3: Преодоление трудностей и разочарований. Как принимать решения под давлением и сохранять внутреннюю опору.
Модуль 4 «Цели и время: как планировать свою жизнь с умом»	Тема 1: Что такое цель и зачем её ставить. SMART-цели: как ставить задачу, чтобы она выполнялась.
	Тема 2: Планирование: путь к цели шаг за шагом. Тайм-менеджмент: как управлять временем, а не поддаваться стрессу.
	Тема 3 : Как не сдаться, когда трудно.
Модуль 5 «Я и мир: взросление, выбор и ответственность»	Тема 1: Что значит быть взрослым? Личностная идентичность и самооценочность.
	Тема 2: Как принимать решения и брать ответственность.
	Тема 3: Толерантность к неопределённости и различиям
	Тема 4: Моё будущее: шаги навигации

Образовательная программа «Социальные навыки для учащихся в возрасте от 14 до 18 лет» представляет собой современный подход к повышению квалификации педагогов, нацеленный на комплексное обеспечение социализации учащихся в образовательной среде. Глобальная пандемия 2020 года внесла серьёзные коррективы в жизнь каждого, и раскрыло огромную проблему того, что молодое поколение не умеет в кратчайшие сроки изменять траекторию своего развития. Отсутствие практических навыков отражается не только на уровне личной независимости, но и на устойчивости института семьи. Современные дети все больше времени проводят в цифровом мире, при этом утрачивают базовые бытовые и социальные навыки, необходимые для самостоятельной жизни.

Программа охватывает широкий спектр тем, направленных на поиск новых путей интеграции молодёжи в социум, улучшение профессиональной подготовки педагогических кадров в области психологического благополучия и социальной грамотности, формирование четкой цели, умению эффективно использовать свое время, мыслить критически и быть конкурентоспособными в современном мире.

Сравнительный анализ перечня образовательных программ курсов повышения квалификации, согласованных Министерством просвещения Республики Казахстан за последние три года, показывает, что лишь 10 программ так или иначе затрагивают тематику данной программы. Однако они не предлагают педагогам комплексного подхода, который бы сочетал вопросы психоэмоционального благополучия и социализации в обществе, что представляет собой важный пробел в подготовке образовательных кадров.

Например, такие программы, как «Практическая деятельность социального педагога в образовательном процессе общеобразовательной школы», «Психолого-педагогическое сопровождение подростков», «Гибкие навыки (softskills) как основа развития лидерских качеств, обучающихся» и «Развитие социально-эмоциональных навыков обучающихся». Однако данные подходы не охватывают ключевые аспекты социализации подрастающего поколения — такие как формирование личных границ, навыков конструктивного поведения в конфликтных ситуациях, эмоционального саморегулирования и эмпатии. Это делает их недостаточными как основу для подготовки педагогов к современным вызовам, связанным с развитием социально-эмоциональной компетентности у детей.

Уникальность программы проявляется в обновлении содержания подготовки, с акцентом на практико-ориентированные и человекоцентричные методы, адаптированных под современную реальность. Сложившаяся ситуация в сфере образования, характеризующаяся недостатком системной и целенаправленной воспитательной работы с молодежью, особенно в условиях стремительной цифровизации, создаёт серьёзный вакуум. Этот вакуум всё чаще заполняется антисоциальными и противоправными влияниями, активно распространяемыми через цифровые каналы, что представляет угрозу для формирования здоровых гражданских и моральных установок у подрастающего поколения. Особое место занимают особенности организованной социализации старшеклассников и учащиеся среднетехнических организаций образования, необходимые в этом пограничном возрасте. Программа включает несколько специализированных модулей, каждый из которых направлен на подготовку педагогов к работе с конкретными вызовами. Одними из ключевых элементов является модуль по взрослению, выбору и ответственности, которые помогают отразить личную идентичность и самооценку, толерантность к неопределенности, помогая

выстраивать шаги навигации в будущее. Вопрос оценки себя и ориентирования на реальную жизнь, а не на ту, что транслируется онлайн. В этом как раз поможет девиртуализация и общение с людьми вживую. Что говорит о значимости другого модуля – это коммуникации и конфликты: как говорить, слышать и защищать себя. Модуль направлен на взаимодействие, осознание своих личных границ в повседневных ситуациях, как распознавать и защищаться при буллинге, давлении и манипуляциях. Учащиеся пока не научились выстраивать границы между собой и миром, что нередко приводит к обычному эгоизму и отсутствию стрессоустойчивости. Проблема, которая приводит к оставлению дела на полпути, инфантильности, нереалистичному видению мира, несоблюдению дедлайнов, невыполнению задач, неумению выстраивать личные отношения, в том числе романтические. Большинство существующих программ не рассматривают коммуникации в столь широком спектре, включая его психологические и социальные аспекты, что делает данную программу особенно ценной и актуальной. Вводимые методики построены на научных исследованиях и международных рекомендациях, что обеспечивает высокий уровень подготовки педагогов.

Программа также выделяется тем, что включает элементы планирования и постановки своих целей, как управлять своим временем, не поддаваясь стрессу, как сохранять себя под давлением, и принимать решения. Что важно при завершении обучения в организациях образования и будущем становлении.

Таким образом, программа ориентирована на комплексное развитие компетенций педагогов, что позволяет эффективно решать вопросы социализации молодого поколения в условиях меняющегося мира. Реализация этой программы позволит создать благоприятную образовательную среду, способствующую формированию у учащихся базовых и продвинутых социально-эмоциональных навыков в условиях современной социальной среды.

4. Цель, задачи и ожидаемые результаты Программы

Цель программы:

Сформировать у молодежи базовые и социальные навыки, необходимые для успешной адаптации, коммуникации, принятия решений, управления собой и взаимодействия с другими людьми в условиях современной социальной среды.

Задачи программы:

1. Ознакомить участников с понятием социальных навыков и их значением в жизни.

2. Научить эффективно взаимодействовать с другими, выстраивать личные границы и справляться с конфликтами.
3. Сформировать умение ставить цели, планировать свою деятельность и управлять временем.
4. Поддержать осознание личной ответственности за выборы и действия в жизни, развить толерантность и устойчивость к неопределенности.

Ожидаемые результаты:

1. Педагоги смогут применять на практике техники обучения базовым социальным навыкам.
2. Участники программы смогут развить навыки самосознания, эмоциональной регуляции и эмпатии как у себя, так и у учащихся.
3. Педагоги смогут повысить устойчивость у учащихся к внешнему давлению, развить у них критическое мышление.
4. Развитие социальных навыков у педагогов поможет создать среду, где каждый несет ответственность за выбор и действие, не нарушая при этом границы других.

5. Структура и содержание Программы

Программа состоит из 5 модулей:

Модуль 1. «Я и другие: основа социальной навигации»

продолжительность – 6 ак.ч. (комбинированный формат)/5 ак.ч. (онлайн формат)

Цель модуля:

Предложить педагогу методики для формирования у обучающихся понимания себя и других как основу для осознанного, уважительного и безопасного взаимодействия в обществе, развитие навыков саморегуляции, эмпатии, общения и умения действовать в различных социальных ролях.

Задачи модуля:

1. Обеспечить педагогов современными знаниями в области социальных навыков.
2. Ознакомить педагогов с подходом формирования навыков эмпатии и уважения к другим.

3. Сформировать у педагогов понимание осознания своей роли в группе у молодого поколения в образовательной среде.
4. Развить у педагогов навык сотрудничества с учащимися старших классов по вопросам самосознания и ценности личности.

Модуль ориентирован на подготовку педагогов к эффективной работе со старшеклассниками в области развития социально-эмоциональных навыков. Он направлен на формирование у учащихся способности осознавать себя, понимать других, выстраивать здоровые отношения, взаимодействовать в группе и уважать личные границы — как собственные, так и окружающих. Педагоги расширят знания о социальных навыках и их значении в жизни подростков, узнают, какую роль играют эмоции и как они помогают в понимании других людей. Важно, чтобы педагоги понимали, как работать с этими аспектами, чтобы помочь детям справляться с эмоциональными трудностями и избегать агрессивного поведения.

В центре модуля — осознание важности самопонимания, его связи с личными ценностями и социальной ролью подростка. Педагоги научатся анализировать эти аспекты и применять полученные знания, чтобы сопровождать учащихся в процессе принятия осознанных решений в переходный возрастной период.

Помимо теоретических основ, модуль предлагает практические инструменты для работы с учащимися: методы развития эмоциональной грамотности и подходы к осмыслению личных переживаний. В ходе обучения педагоги также познакомятся со способами обучения детей и подростков экологичному взаимодействию с окружающими, осмыслению и анализу собственных переживаний, что напрямую влияет на их учебную мотивацию, адаптацию и личностное развитие.

В результате освоения модуля педагоги смогут выстраивать более целенаправленную и эффективную образовательную среду, способствующую формированию у учащихся осознанности, уверенности в себе и способности к здоровому взаимодействию с окружающим миром.

Ожидаемые результаты:

Знают:

1. Что такое осознанное поведение и как оно формируется у подростков.
2. Основные принципы социального ориентирования, которые важно прививать молодому поколению в повседневной жизни.
3. Какую роль педагог играет в обучении школьников социальным навыкам и какие стратегии наиболее эффективны.

Умеют:

1. Разрабатывать и внедрять практические упражнения для развития осознанного поведения у детей.
2. Объяснять детям важность понимания, как вести себя в разных социальных ролях, используя доступные и увлекательные методы.
3. Применять эффективные стратегии для того, чтобы дети могли учиться ориентироваться в сложном социальном мире, как по карте: понимать сигналы, границы, риски, возможности общения.

Модуль 2. «Коммуникация и конфликты: как говорить, слышать и защищать себя»

продолжительность – 11 ак.ч. (комбинированный формат)/11 ак.ч. (онлайн формат)

Цель модуля:

Расширить профессиональные знания и навыки педагогов в области эффективного и уважительного общения, конструктивного поведения в конфликтных ситуациях и умению отстаивать личные границы без агрессии.

Задачи модуля:

1. Изучить виды конфликтов и освоить методы обучения учащихся конструктивному реагированию в конфликтных ситуациях.
2. Ознакомить педагогов с техниками развития у подростков навыков ясного и уважительного выражения мыслей и чувств.
3. Обучить способам формирования у учащихся умения отстаивать личные границы без агрессии.
4. Развить у педагогов навыки передачи учащимся понимания различий между компромиссом, давлением и манипуляцией.

Модуль посвящён вопросам эффективного взаимодействия и коммуникации, а также формированию у педагогов понимания значимости различных форм общения у детей и подростков. Участники получают знания о том, как выражать отказ без чувства вины и страха, сохраняя уважение к себе и другим.

В рамках модуля будут изучены способы уверенного, ненасильственного выражения «нет», с акцентом на заботу о собственных границах. Особое внимание уделяется теме личных границ: как их распознавать, обозначать и уважать в общении. Педагоги осваивают методы определения типов границ и получают практические рекомендации для выстраивания здорового общения в повседневных школьных ситуациях.

Модуль включает подходы к работе с конфликтами, помогает сформировать стратегии поведения, которые способствуют разрешению напряженных ситуаций без разрушения отношений. Также участники изучат формы психологического давления, признаки насилия, буллинга и манипуляции, научатся их распознавать и применять способы самозащиты.

Программа направлена на развитие профессиональных компетенций педагогов в сфере межличностных отношений среди старшеклассников, что позволит более эффективно реализовывать профилактические и поддерживающие меры в образовательной среде.

Ожидаемые результаты:

Знают:

- О различных видах коммуникаций и типах личных границ, как научить их распознавать, обозначать и уважать.
- Как научить говорить «нет» - без вины и страха.
- Как влияют эмоции на общение, осознанность и ответственность.
- Как научить распознавать буллинг, давление и манипуляции.

Умеют:

- Применять техники, чтобы учащиеся могли ясно и спокойно говорить о своих чувствах и желаниях.
- Эффективно обучать учащихся говорить «нет» уверенно, но без грубости.
- Организовывать взаимодействие, не теряя уважения к себе и к другим
- Создавать безопасную, уважительную и поддерживающую образовательную среду.

Модуль 3. «Преодоление и выбор: как сохранять себя под давлением»

продолжительность – 7 ак. ч. (комбинированный формат)/ 7 ак. ч. (онлайн формат)

Цель модуля:

Представить педагогам техники формирования у обучающихся навыков саморегуляции, устойчивости к давлению извне, развития способности осознанного выбора в сложных или конфликтных ситуациях, не теряя личных ценностей и границ.

Задачи модуля:

1. Получить знания о развитии способности принимать осознанные решения и сохранять внутреннюю опору в трудных ситуациях.
2. Осознать и понять важность влияния стереотипов, ярлыков и давления группы.
3. Ознакомиться с практическими способами преодоления трудностей и формирования устойчивости к внешним воздействиям.
4. Сформировать навыки критического мышления.

Модуль направлен на формирование у педагогов понимания механизмов преодоления давления, влияние внешней среды на личный выбор учащихся и развитие устойчивости к нему. Основное внимание уделяется теме самосохранения личности в условиях внешнего давления, а также поддержке детей и подростков в формировании устойчивой идентичности.

Участники рассмотрят влияние социума — в частности, роль стереотипов, ярлыков и группового давления. Педагоги научатся распознавать навешивание ярлыков, анализировать, как это влияет на восприятие и поведение, а также узнают, как обучать учащихся принимать разнообразие и видеть в каждом право быть собой. Затрагивается тема толерантности и уважения различий: участникам будут предложены практические принципы её проявления в повседневной жизни.

Модуль ориентирован на создание безопасной и поддерживающей среды для учащихся — где есть место пробам и ошибкам. Педагоги получают инструменты для работы с подростками, узнают, как общественное мнение влияет на поведение подростка, и как научить его быть собой в коллективе. Изучается ассертивное поведение — как уважительно защищать себя и поддерживать других, не подавляя личные границы. В модуле также раскрываются основы критического мышления: что такое когнитивные искажения, как они влияют на восприятие реальности, эмоции, выбор и поведение.

Важной частью модуля является развитие навыков принятия решений в условиях давления, поиска внутренней опоры и сохранения уверенности в себе. Педагоги получают методики поддержки подростков в адаптации к взрослой жизни, с акцентом на эмоциональную устойчивость, самостоятельность и принятие ответственности за собственный выбор.

Ожидаемые результаты:

Знают:

- Как показать обучающимся влияние общества на стереотипы, ярлыки и давление группы.
- Что личные ценности — основа устойчивости.
- Как развивать критическое мышление, и что такое когнитивное искажение.

- Как донести до учащихся важность сохранения внутренней опоры, при принятии решений под давлением.

Умеют:

- Применять методы для укрепления внутренних опор учащихся: ценности, границы, личное мнение.
- Внедрять техники развития критического мышления.
- Создавать толерантное отношение и принятие различий у учащихся.
- Обучать преодолевать трудности, принимая решения.

Модуль 4. «Цели и время: как планировать свою жизнь с умом»

продолжительность – 7 ак.ч. (комбинированный формат)/7 ак. ч. (онлайн формат)

Цель модуля:

Научить формировать у учащихся осознанное планирование, постановку реалистичных целей, управлению временем и ресурсами, а также формированию личной ответственности за собственный выбор и жизненный путь.

Задачи модуля

1. Познакомить с принципами эффективного планирования и постановки целей.
2. Формирование у учащихся навыка управления временем и приоритетами.
3. Обучение педагогов методам воспитания ответственности учащихся за выполнение своих планов и решений.

Модуль направлен на развитие у педагогов компетенций в области целеполагания и планирования, как ключевых навыков, необходимых для устойчивого личностного роста подростков. В процессе обучения участники углубят знания о различиях между мечтами и реальными целями. Особое внимание уделяется тому, как помочь учащемуся понять, что отсутствие цели порождает внутреннюю неуверенность, тревожность и ощущение хаоса.

Модуль раскрывает особенности внешней и внутренней мотивации, акцентируя внимание на том, как их донести и учитывать подросткам. Подробно рассматриваются современные методики постановки целей, алгоритмы формулирования задач и инструменты планирования, которые помогают выстроить реалистичный, но гибкий маршрут достижения результата. Участники узнают, почему в быстро меняющемся мире важно уметь адаптироваться, сохраняя при этом фокус на ключевых жизненных целях.

Блок по тайм-менеджменту включает эффективные подходы к управлению временем и ресурсами, что позволяет подросткам учиться распределять усилия между учёбой, отдыхом, социальной жизнью и личными интересами. Это особенно важно для профилактики эмоционального выгорания, тревожности и депрессивных состояний. Кроме того, модуль затрагивает тему психологической устойчивости: как сохранять мотивацию и не сдаваться при первых трудностях. Педагоги осваивают техники поддержки учащихся в моменты неудач и перегрузки. Практическая часть модуля содержит инструменты диагностики причин прокрастинации и «лени» у детей и подростков, а также способы действенного включения их в процесс самопланирования и саморегуляции.

В результате прохождения модуля педагоги смогут эффективно сопровождать старшеклассников в формировании осознанной жизненной траектории, укрепляя их уверенность, самостоятельность и эмоциональное благополучие.

Ожидаемые результаты:

Знают:

- Основные техники тайм-менеджмента.
- Как ставить задачи и цели.
- Способы защиты от трудностей при планировании, как сохранить баланс.

Умеют:

- Обучить учащихся умению формулирования конкретных, измеримых и достижимых целей.
- Использовать техники для распределения времени с учётом приоритетов и задач.
- Помочь учащимся осознать важность планирования и умения составлять простые планы.

Модуль 5. «Я и мир: взросление, выбор и ответственность»

продолжительность – 7 ак.ч. (комбинированный формат)/ 8 ак. ч. (онлайн формат)

Цель модуля:

Расширить знания у педагогов по формированию у школьников старших классов понимания процесса взросления как этапа личностного роста, развития навыков осознанного выбора и принятия ответственности за свои действия в социальном и личном контексте.

Задачи модуля

1. Познакомить с ключевыми этапами и вызовами взросления.
2. Сформировать понимание личной ответственности за принятые решения и поступки у учащихся.
3. Освоить методы поддержки развития самостоятельности и самоуправления учащихся.
4. Способствовать формированию личностной идентичности и самооценности.

Модуль посвящен развитию современной молодежи, которая сталкивается с быстрыми социальными изменениями, неопределённостью и информационным давлением. Важно помочь подросткам осознанно пройти этап взросления, научиться делать выбор и принимать ответственность за свою жизнь, действия и влияние на окружающий мир. Модуль рассматривает переход во взрослую жизнь, как не возрастное изменение, а ответственность. Педагоги рассмотрят признаки психологической зрелости, как отличать ответственность от вины. Узнают, как создать условия для развития у подростков осознанного отношения к процессу взросления, как искать баланс между зависимостью и самостоятельностью, как научить их делать ответственный выбор и понимать значение личной и социальной ответственности. Педагоги смогут рассмотреть различные конфликтные ситуации учащихся с выбором самостоятельности, а не изолированности. Модуль включает вопрос важности самоидентичности и самооценности, и как это напрямую влияет на психологическое взросление.

Особое внимание уделено теме принятия решений и ответственности. Модуль предлагает практические инструменты для педагогов, которые помогут им влиять на личностную зрелость своих учеников, а также развивать у них устойчивость к негативному воздействию социальной среды, что является важным условием гармоничного и безопасного развития в условиях современного мира.

Ожидаемые результаты:**Знают:**

- Алгоритм принятия решений.
- Технологию составления собственного портрета личностной идентичности
- Влияние личной идентичности и самооценности в формировании зрелой личности.
- Способы поддержки при принятии решений и возложении ответственности.

Умеют:

- Направлять учащихся становится более самостоятельным в планировании и управлении своей жизнью.
- Развивать навыки принятия осознанных решений в реальных жизненных ситуациях у учащихся.
- Донести до учащихся, что взросление — это процесс с вызовами и возможностями, где нужно принимать решения, учитывая последствия и ответственность.

Содержание Программы реализуется в соответствии со следующим учебным планом.

Учебный план Программы (комбинированный формат обучения)

№	Тематика занятия	Количество часов				Всего
		офлайн		онлайн		
		Лекции	Практические занятия	Самостоятельная работа слушателя	Тестирование	
1.	Модуль 1 Я и другие: основа социальной навигации	3	2	0	1	6
2.	Модуль 2 Коммуникации и конфликты: как говорить, слышать и защищать себя	6	4	0	1	11
3.	Модуль 3 Цели и время: как планировать свою жизнь с умом	3	3	0	1	7
4.	Модуль 4 Цели и время: как планировать свою жизнь с умом	3	3	0	1	7
5.	Модуль 5 Я и мир: взросление, выбор и ответственность	2	3	1	1	7
	Итоговое тестирование				2	2
Итого		17	15	1	7	40

Учебный план Программы (онлайн формат обучения)

№	Тематика занятия	Количество часов	Всего
---	------------------	------------------	-------

		Видео-лекции / Вебинары	Интерактивные задания / Практические занятия	Самостоятель ная работа	Тестирование	
1.	Модуль 1 Я и другие: основа социальной навигации	1	2	1	1	5
2.	Модуль 2 Коммуникации и конфликты: как говорить, слышать и защищать себя	3	5	2	1	11
3.	Модуль 3 Цели и время: как планировать свою жизнь с умом	2	2	2	1	7
4.	Модуль 4 Цели и время: как планировать свою жизнь с умом	2	2	2	1	7
5.	Модуль 5 Я и мир: взросление, выбор и ответственность	2	3	2	1	8
	Итоговое тестирование				2	2
Итого		10	14	9	7	40

Примечание: 1 академический час - 45 минут

6. Организация учебного процесса

Курсы повышения квалификации организуются в режиме:

- 1) Комбинированный формат обучения, в соответствии с учебным планом. Продолжительность курса составляет 40 академических часов, подразумевает (с тренером), дистанционное (на портале), самостоятельное.
- 2) Онлайн обучение, в соответствии с учебным планом, подразумевает дистанционное обучение (на портале) и самостоятельное обучение. Общая продолжительность программы составляет 40 академических часов.

При организации образовательного процесса в комбинированном и онлайн режимах, в целях контроля и оценки знаний слушателей проводится итоговое тестирование. Задания для самостоятельной работы и тестовые задания включены в курс обучения. Обучение в дистанционном формате осуществляется на портале <https://smartustaz.kz/>.

Образовательный процесс включает интерактивные формы и методы обучения: лекция, практическая работа, тренинг, решение кейсов, обсуждение видеофрагментов, самостоятельное обучение.

Для определения уровня сформированности профессиональных компетентностей слушателей разработаны критерии оценки и параметры усвоения содержания Программы.

7. Учебно-методическое обеспечение Программы

Учебно-методический комплекс программы представляет собой обширную систему образовательных ресурсов и материалов, включающие теоретические статьи, практические кейсы и видеоуроки, которые доступны на электронной образовательной платформе <https://smartustaz.kz/>.

В рамках комплекса предоставляются методические рекомендации для преподавателей и обучающихся, а также план и график обучения. Оценочные средства включают критерии оценки успеваемости и задания для самостоятельной работы. Методы обучения разнообразны, включая интерактивные методы и практические занятия.

Материалы учебно-методического комплекса программы загружаются на образовательную платформу - <https://smartustaz.kz/>. Платформа обеспечивает удобный доступ к материалам.

Учебно-методический комплекс создан для эффективного и гибкого освоения программы повышения квалификации педагогов и включает в себя следующие модули:

Учебно-методическое обеспечение программы включает пять основных модуля, каждый из которых направлен на формирование у учащихся старших классов важнейших знаний и социальных навыков, необходимых при взрослении. Каждый модуль состоит из теоретической и практической части, а также включает инструменты для самооценки обучающихся, что позволяет обеспечить глубокое понимание и закрепление изученного материала. Программа адаптирована как для очного, так и для онлайн-обучения, предоставляя возможности для работы как в группах, так и индивидуально.

Модуль 1. «Я и другие: основа социальной навигации»

Данный модуль состоит из теоретического материала о формировании социальных навыков. Практическая часть включает задания, направленные на закрепление теоретических знаний. Упражнения даны в двух вариантах: для выполнения в группе, при очном тренинговом формате и для индивидуальной работы, при онлайн обучении, и включают в себя разные форматы:

- когнитивно-ориентированные (диалогические методы обучения, дискуссии, когнитивное инструктирование, когнитивные карты, мозговые штурмы);
- личностно-ориентированные (интерактивные упражнения и игры, тестирование и др.).

Модуль 2. «Коммуникации и конфликты: как говорить, слышать и защищать себя»

Учебно-методическое сопровождение модуля разработано для реализации целостного подхода к обучению, направленного на развитие у учащихся навыков эффективного общения, умения выстраивать взаимоотношения с сохранением личных границ, конструктивного поведения в конфликтных ситуациях и поддержания эмоционального благополучия.

Теоретическая часть программы охватывает изучение видов коммуникации и личных границ, причин возникновения конфликтов, роли эмоций в процессе общения, а также влияния психологического насилия на взаимоотношения, что способствует формированию комплексного и осознанного понимания темы.

Практическая часть направлена на закрепление знаний через работу с ситуационными заданиями и примерами из реальной практики. Обучающиеся выполняют задания, где разрабатывают и анализируют превентивные меры, учатся распознавать поведенческие и эмоциональные признаки, указывающие на возможность насилия, и осваивают подходы к поддержке личных границ. Дополнительные задания помогают слушателям отработать алгоритмы действий при столкновении с конфликтными ситуациями.

Модуль 3. «Преодоление и выбор: как сохранять себя под давлением»

Учебно-методическое сопровождение модуля направлено на формирование у обучающихся осознания роли общества и его влияния на личные решения в социальной среде. Теоретическая часть программы знакомит со способами сохранения внутренней устойчивости в условиях давления, преодоления трудностей и значением внутренней опоры для выбора в пользу себя.

Практическая часть включает разбор жизненных ситуаций и кейсов, что позволяет участникам применять знания в реальных контекстах. В рамках занятий анализируются проявления когнитивных искажений, стереотипного мышления, а также разрабатываются стратегии их преодоления с целью осознанного выбора собственной позиции. Это способствует развитию критического мышления, способности справляться с трудностями и адаптироваться к сложностям внешней среды.

Таким образом, модуль помогает педагогам выстраивать профессиональный подход к сопровождению подростков в процессе принятия самостоятельных и устойчивых решений, свободных от давления и внешних искажений.

Модуль 4. «Цели и время: как планировать свою жизнь с умом»

В рамках модуля применяется комплексный подход, ориентированный на подготовку педагогов к эффективному формированию у учащихся навыков целеполагания, планирования и управления временем. Программа направлена на развитие у педагогов понимания того, как помочь учащимся ставить реалистичные цели, выстраивать пошаговый путь к их достижению, а также сохранять мотивацию в условиях перемен и нагрузки.

Теоретический блок охватывает ключевые концепции тайм-менеджмента, внутренней и внешней мотивации, методики постановки SMART-целей и планирования. Особое внимание уделяется роли гибкости мышления и адаптивности в достижении целей в быстро меняющемся мире.

Для закрепления материала в модуле предусмотрен обширный практический блок. В него входят интерактивные задания, направленные на рефлекссию педагогами собственных целей, анализ барьеров и ресурсов, планирование деятельности, а также моделирование ситуаций. Участники отрабатывают методики, которые помогут вовлекать учащихся в процесс самопланирования, развивать у них устойчивость, осознанность и ответственность за свой выбор.

Таким образом, модуль не только углубляет профессиональные знания педагогов, но и обеспечивает практический инструментарий для внедрения навыков целеполагания и эффективного планирования в образовательную среду.

Модуль 5. «Я и мир: взросление, выбор и ответственность»

Учебно-методическое обеспечение модуля разработано с целью формирования у педагогов целостного подхода к сопровождению подростков в процессе их личностного взросления, развития способности к осознанному выбору и принятию ответственности за свои решения. Программа опирается на современные педагогические и психологические принципы, объединяя теоретические основы с практико-ориентированными методами обучения.

Теоретическая структура модуля включает в себя не только изучение концептуальных понятий, касающихся свободы выбора, личной ответственности и взросления, но и внедрение эффективных инструментов, направленных на развитие конкретных навыков. Среди них — принятие решений в условиях неопределённости, работа с внутренними сомнениями, развитие эмоциональной устойчивости и способности к рефлексии.

Практическая часть модуля ориентирована на применение полученных знаний в педагогической деятельности. Участники осваивают методики сопровождения подростков в ситуациях выбора, анализа последствий своих поступков и формирования личной позиции. Это делает педагогов не только передающими знания, но и активными наставниками, способными создавать среду доверия, роста и ответственности.

8. Оценивание результатов обучения

Для определения уровня сформированности профессиональной компетентности слушателей разработаны критерии оценки и параметры усвоения содержания программы. В данной программе для оценки уровня усвоения обучающей программы разработано итоговое тестирование, состоящее из вопросов и заданий, со следующими критериями оценивания:

Результат тестирования оценивается в зависимости от количества правильно выполненных тестовых ответов, так оценка «отлично» ставится, если обучающийся набрал от 90-100%, «хорошо» - 70-80%, «удовлетворительно» - от 50-60%, «неудовлетворительно» - менее 50%.

Критерии оценки тестовых заданий: выполнение задания, отражающего тематику, собственную точку зрения и уникальность изложения (не менее 80%).

Для оценки практических знаний слушателей в рамках данной программы используются следующие инструменты:

Онлайн интерактивные упражнения: Эти задания оценивают уровень усвоения материала и проверяют способность участников применять знания на практике. Участники должны принимать решения и выполнять задания в условиях, приближенных к реальности. Оценивание проводится по результатам выполнения упражнений, что позволяет выявить, насколько обучающиеся способны правильно и последовательно использовать изученные подходы.

Кейс-задания: Слушателям предлагаются реальные или смоделированные образовательные кейсы, которые требуют от них применения теоретических знаний и практических навыков для анализа и решения конкретных проблем. Оценивание строится на основании следующих критериев:

- Умение применить знания в конкретных условиях;
- Обоснованность и аргументированность решений;
- Эффективность предложенных мер для достижения результата.

9. Посткурсовое сопровождение

1) Средства связи:

На данном этапе деятельность по посткурсовому сопровождению предусматривает осуществление взаимодействия тренерского состава, реализующего обучение по программе, с непосредственными слушателями, посредством различных средств связи (электронная почта, мессенджеры, социальные сети (Facebook, Telegram, WhatsApp и т.д., портал обучения www.smartustaz.kz, мультимедийные записи и т.п.).

2) Ресурсное обеспечение:

- Электронная ссылка на сборник/методическое пособие;
- Доступ к видеоматериалам (на портале www.smartustaz.kz)

3) Привлечение педагогов к организации совместных мероприятий (вебинаров, конференций, презентаций, тренингов, онлайн семинаров и т.д.) совместно с разработчиками программ и экспертами в данной области;

4) Вовлечение педагогов к сотрудничеству по представлению приобретенного профессионального опыта.

10.Список основной и дополнительной литературы

1. Всеобщая декларация прав человека (1948).
2. Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III «Об образовании».
3. Закон Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года № 293-VI «О статусе педагога».
4. Закон Республики Казахстан от 8 августа 2002 года № 345-II «О правах ребенка в Республике Казахстан».
5. Конституция Республики Казахстан (1995).
6. Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 года № 319–III с учетом последних изменений и дополнений по состоянию на 23.02.2024 г.
7. Закон Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года № 293-VI «О статусе педагога» с учетом последних изменений и дополнений по состоянию на 23.02.2024 г.
8. Закон Республики Казахстан от 8 августа 2002 года N 345 «О правах ребенка в Республике Казахстан».
9. Конвенция ООН «О правах ребенка».
10. Кодекс Республики Казахстан от 26 декабря 2011 года № 518-IV «О браке (супружестве) и семье».
11. Кодекс Республики Казахстан от 7 июля 2020 года № 360-VI ЗРК «О здоровье народа и системе здравоохранения».
12. Кодекс Республики Казахстан от 5 июля 2014 года № 235-V ЗРК «Об административных правонарушениях».

13. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 11 мая 2020 года № 190 «О некоторых вопросах педагогической этики». (Источником выдержек правовых норм в данном учебном модуле является: Информационно-правовая система нормативно-правовых актов Республики Казахстан Әділет (Министерство юстиции Республики Казахстан): <http://adilet.zan.kz/rus>).
14. Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана «Экономический курс Справедливого Казахстана» (г. Астана, 1 сентября 2023 года).
15. Постановление Правительства Республики Казахстан от 28 марта 2023 года № 249 «Об утверждении Концепции развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023 – 2029 годы».
16. Постановление Правительства Республики Казахстан от 28 марта 2023 года № 249 «Об утверждении Концепции развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023 – 2029 годы».
17. Приказ Министра просвещения РК от 03.08.2022 г. № 348, с изменениями, внесенными приказом Министра просвещения РК от 23.09.2022 № 406 «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего и общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования» с учетом последних изменений и дополнений по состоянию на 04.10.2023г.
18. Приказ МОН РК от 08.11.2012 г. № 500 (с изменениями, внесенными приказами Министра просвещения Республики Казахстан от 08.02.2024 г. № 27 от 08.02.2024 г.).
19. Приказ Министра просвещения РК от 31.08.2022 г. № 385 «Об утверждении Типовых правил деятельности организаций дошкольного, начального, основного среднего, общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования, специализированных, специальных, организациях образования для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, организациях дополнительного образования для детей и взрослых» с учетом последних изменений и дополнений по состоянию на 26.02.2024г.
20. Приказ МОН РК от 27.11.2017 г. № 596, с изменениями, внесенными приказами МОН РК от 05.07.2023г. № 197 «Об утверждении Правил подушевого нормативного финансирования дошкольного воспитания и обучения, среднего, технического и профессионального, послесреднего, высшего и послевузовского образования».

- 21.Приказ МОН РК от 22.01.2016 г. № 70, с изменениями, внесенными приказами МОН РК от 03.07.2023 № 193 «Об утверждении норм оснащения оборудованием и мебелью организаций дошкольного, среднего образования, а также специальных организаций образования».
- 22.Приказ МОН РК от 17.06.2015 г. № 391 «Об утверждении квалификационных требований, предъявляемых к образовательной деятельности, и перечня документов, подтверждающих соответствие им» с учетом последних изменений и дополнений по состоянию на 05.01.2024г.
- 23.Приказ МОН РК от 11.11.2021 г. № 559, с изменением, внесенным приказом Министра просвещения РК от 12.12.2022 г. № 492 «Об утверждении Правил проведения ротации первых руководителей государственных организаций образования».
- 24.Приказ МОН РК от 21.02.2012 г. № 57, с изменением, внесенным приказом Министра просвещения РК от 22.12.2022 г. № 513 «Об утверждении правил назначения на должности, освобождения от должностей первых руководителей и педагогов государственных организаций образования».
- 25.Приказ МОН РК №125 от 02.04.2020 г. «О внесении изменений в приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 16.05.2008 г. № 272 «Об утверждении Типовых правил организации деятельности педагогического совета и порядка его избрания в организациях дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего, среднего образования».
- 26.Приказ МОН РК от 12.10.2018 г. № 564, с изменением, внесенным приказом Министра просвещения РК от 30.01.2024г. № 16 «Об утверждении Типовых правил приема на обучение в организации образования, реализующие общеобразовательные учебные программы начального, основного среднего и общего среднего образования».
- 27.Приказ МОН РК от 30.03.2022 г. № 117 «Об утверждении инструкции по организации антитеррористической защиты объектов, уязвимых в террористическом отношении, Министерства образования и науки Республики Казахстан и объектов, уязвимых в террористическом отношении, осуществляющих деятельность в сфере образования и науки», с учетом последних изменений и дополнений по состоянию на 07.02.2024г.
- 28.Приказ Министра образования и науки РК от 12 января 2022 года № 4 «Об утверждении Правил оценки особых образовательных потребностей», с учетом последних изменений и дополнений по состоянию на 29.09.2023г.
- 29.Совместный приказ и.о. Министра образования и науки Республики Казахстан от 31 декабря 2015 года № 719 и и.о. Министра национальной экономики Республики Казахстан от 31 декабря 2015 года № 843 «Об утверждении критериев оценки степени риска и проверочных листов за

- системой образования в части дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего, общего среднего, технического и профессионального, послесреднего и дополнительного образования».
- 30.Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 13 июля 2009 года № 338 «Об утверждении Типовых квалификационных характеристик должностей педагогов».
- 31.Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 5 декабря 2022 года № 486 «Об утверждении критериев оценки организаций образования».
- 32.Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 24 ноября 2022 года № 473 «Об утверждении квалификационных требований, предъявляемых к образовательной деятельности организаций, предоставляющих начальное, основное среднее, общее среднее, техническое и профессиональное, послесреднее, духовное образование, и перечня документов, подтверждающих соответствие им».
- 33.CASEL – Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning — <https://casel.org> (2023)
- 34.OECD (2015). Skills for Social Progress: The Power of Social and Emotional Skills.
- 35.UNESCO (2022). Transforming Education Summit: Skills for Life and Work.
- 36.UNICEF (2022). Skills for Social and Emotional Learning in Adolescents.
- 37.World Economic Forum (2020). The Future of Jobs Report.
- 38.Комитет ООН по правам ребёнка. Права ребёнка и культура согласия. — Женева: ООН, 2016.
- 39.Колмановский А. Почему важно уметь говорить «нет». — Psychologies, 2019.
- 40.Мурашова Е. Где заканчивается свобода? — Журнал Psychologies.
- 41.ЮНИСЕФ. Методические рекомендации для педагогов: как говорить с детьми о согласии и личных границах. — Алматы, 2022.
- 42.ЮНИСЕФ. Права ребёнка: живые уроки. Методическое пособие. — Астана: ЮНИСЕФ, 2019
- 43.Гейман Н. Инструкция. — М.: Азбука, 2017.
- 44.Паласио Р.Дж. Чудо. — М.: Розовый жираф, 2021.
- 45.Спинелли Дж. Звёздная девушка. — М.: Самокат, 2022.
- 46.Уолтон К. Разные, но равные. — М.: Питер, 2021.
- 47.Хэддон М. Загадочное ночное убийство собаки. — М.: Иностранка, 2020.
- 48.Архангельский Г. Тайм-драйв. Как успевать жить и работать. — М.: МИФ, 2017.

- 49.Браун Б. Дары несовершенства. — М.: МИФ, 2016.
- 50.Брик А.-С., Гийо А. Мои границы. — СПб.: Питер, 2021.
- 51.Гиббс Дж. Конфликты без проигравших. — М.: Педагогика, 2001.
- 52.Готтлиб Л. Ты что, псих? — М.: МИФ, 2020.
- 53.Гринберг Л., Пэйви Д. Эмоциональный интеллект и эффективное общение. — М.: Альпина Паблишер, 2020.
- 54.Джонс Э. Слушай себя. — М.: Эксмо, 2022.
- 55.Дакворт А. Grit. Сила страсти и настойчивости. — М.: Альпина, 2018.
- 56.Канеман Д. Думай медленно... решай быстро. — М.: АСТ, 2018.
- 57.Карнеги Д. Как приобретать друзей и оказывать влияние на людей. — М.: Попурри, 2008.
- 58.Кови С. 7 навыков высокоэффективных подростков. — М.: МИФ, 2021.
- 59.Курпатов А. Красная таблетка. — СПб.: Концептуал, 2017 (отдельные главы).
- 60.Макгонигал К. Сила воли. — М.: МИФ, 2017.
- 61.Роджерс К. Становление личности. — М.: Институт общегуманитарных исследований, 2012.
- 62.Розенберг М. Язык жизни. Ненасильственное общение. — М.: Центр ННО, 2017.
- 63.Розенберг Ю., Келли В. Я–высказывания. — М.: Ганга, 2021.
- 64.Трейси Б. Достижение максимума. — М.: Попурри, 2015.
- 65.Чиксентмихайи М. Поток. Психология оптимального переживания. — М.: Альпина, 2020.
- 66.Бандура А. Теория социального научения. — М.: Эксмо, 2010.
- 67.Выготский Л. С. Психология развития. — М.: Смысл, 2005.
- 68.Ермолова Т. П. Психология саморегуляции у подростков. — М.: Просвещение, 2011.
- 69.Зимняя И. А. Ключевые компетенции как новая парадигма результата образования. — Вопросы образования, 2003.
- 70.Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. — СПб.: Питер, 2008.
- 71.Ковалев В. В. Психологическая помощь подростку в выборе жизненного пути. — М.: Академия, 2012.
- 72.Куликов Л. В. Психология принятия решений. — М.: Питер, 2016.
- 73.Пиаже Ж. Психология интеллекта. — М.: Педагогика, 2003.
- 74.Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. — СПб.: Питер, 2007.
- 75.Гулданова И. И. Развитие самооценности у подростков: психолого-педагогический подход. — Казань: Казанский университет, 2016.